

บทที่ 2

แนวคิดและทฤษฎีที่ใช้ในการศึกษา

2.1 ต้นทุนการใช้ทรัพยากรภายในประเทศ (Domestic Resource Cost : DRC)

การวัดต้นทุนการใช้ทรัพยากรภายในประเทศ (DRC) เป็นเครื่องมือที่นักเศรษฐศาสตร์ใช้ วัดประสิทธิภาพของการใช้ทรัพยากรภายในประเทศกรณีที่ไม่มี การบิดเบือนทางการค้าระหว่างประเทศ หรือใช้วัดศักยภาพในการผลิตของอุตสาหกรรมภายในประเทศ นอกจากนี้ยังใช้ DRC เป็นเครื่องมือในการจัดสรรการลงทุนของแต่ละกิจกรรมในระบบเศรษฐกิจซึ่งเป็นเครื่องมือ ex ante ของความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบ (comparative advantage) หรือใช้ DRC เป็นเครื่องมือในการวัดต้นทุนค่าเสียโอกาสของระบบเศรษฐกิจว่าควรจะสนับสนุนหรือยังคงไว้ซึ่งกิจกรรมต่าง ๆ ในระบบเศรษฐกิจซึ่งเป็นเครื่องมือที่เรียกว่า ex post และยังสามารถใช้ DRC เป็นดัชนีวัดต้นทุนทางสังคมของการคุ้มครอง (สำหรับการผลิตเพื่อทดแทนการนำเข้า) หรือการสนับสนุน (สำหรับการผลิตเพื่อส่งออก)¹ ซึ่งที่ผ่านมาได้มีการเสนอผลงานและมีการศึกษาอย่างกว้างขวาง โดยพยายามที่จะอธิบายความหมาย การนำไปใช้ประโยชน์ และวิธีการคำนวณเพื่อหาค่า DRC

การศึกษาในเรื่องต้นทุนการใช้ทรัพยากรภายในประเทศ (DRC) เป็นการศึกษาที่ตั้งอยู่บนหลักของ “ต้นทุน-ผลประโยชน์” (Cost-Benefit) และพื้นฐานของแนวคิดความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบ (comparative advantage) ที่ที่ผ่านมาได้มีการนำเสนอสูตรการคำนวณค่า DRC ตามแนวความคิดของนักเศรษฐศาสตร์ 2 ท่าน คือ

1. Chenery, Hollis B.² ได้ให้ความเห็นว่า ประเทศใดประเทศหนึ่งจะมีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบในการผลิตสินค้าหรือผลิตภัณฑ์ชนิดใดชนิดหนึ่ง ถ้าหากมูลค่าของปัจจัยการผลิตที่ใช้ในการผลิตสินค้านั้นมีค่าน้อยกว่าราคาส่งออกของสินค้านั้น

2. Bruno, Michael³ ได้เสนอว่า กิจกรรมทางเศรษฐกิจชนิดใดชนิดหนึ่งของประเทศใดประเทศหนึ่งจะมีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบจากการผลิตถ้าทรัพยากรภายในประเทศที่ใช้ไปในการผลิตเพื่อให้ได้มาซึ่งเงินตราต่างประเทศ 1 หน่วยโดยกิจกรรมนั้นมีค่าน้อยกว่าอัตราแลกเปลี่ยนที่แท้จริง

¹Bruno, Michael. "Domestic Resource Cost and Effective Promotion : Clarification and Synthesis", *Journal of Political Economy*, LXXX (January/February 1972): p. 16-33.

²Chenery, Hollis B. "Comparative Advantage and Development Policy", *American Economic Review* 51 (March 1961): p. 18-51.

³Bruno, Michael (1972). p. 16-33.

แนวคิดของ Bruno ตั้งอยู่บนเงื่อนไขที่ว่า กิจกรรมทางเศรษฐกิจต่าง ๆ ที่ได้มีการดำเนินการตามนโยบายของรัฐบาล ซึ่งทำให้ปัจจัยการผลิตที่ผลิตขึ้นภายในประเทศ และการค้าระหว่างประเทศ จะถูกประเมินตามเงื่อนไขของความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยการผลิตและผลผลิตตามตารางปัจจัยการผลิตและผลผลิตของประเทศ (Input-Output Table)⁴ โดย Bruno ได้เสนอ สูตรการคำนวณค่า DRC ดังนี้⁵

$$DRC_j = \frac{\sum_{s=2}^m f_{sj} V_s}{U_j + m_j} \quad (1)$$

โดยที่	f_j	คือ	ปริมาณของปัจจัยการผลิตพื้นฐานทั้งหมด เช่น แรงงาน ที่ดิน และทุน เป็นต้นที่ใช้ในการผลิต j (หน่วยปริมาณ)
	V_s	คือ	ราคาแท้จริงของปัจจัยการผลิตพื้นฐานชนิดที่ s ที่ใช้ในการผลิต j (หน่วยเงินตราภายในประเทศ)
	U_j	คือ	มูลค่าของสินค้า j ณ ราคาตลาดโลก (หน่วยเงินตราต่างประเทศ)
	m_j	คือ	มูลค่าของปัจจัยการผลิตที่สามารถนำไปค้าระหว่างประเทศได้ที่ใช้ในการผลิต j (หน่วยเงินตราต่างประเทศ)

จากสมการที่ (1) ทางด้านตัวตั้ง (numerator) ได้แก่เทอม $\sum_{s=2}^m f_{sj} V_s$ แสดงถึง มูลค่าของปัจจัยการผลิตพื้นฐานทั้งหมดที่ใช้ในการผลิต j คำนวณเป็นเงินตราภายในประเทศ หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือมูลค่าเพิ่มของการผลิต j เพื่อให้ได้มาหรือประหยัดซึ่งเงินตราต่างประเทศสำหรับตัวหาร (denominator) ได้แก่เทอม $U_j - m_j$ เป็นมูลค่าของเงินตราต่างประเทศสุทธิที่เกิดจากการผลิต j เพื่อส่งออกหรือเพื่อทดแทนการนำเข้า⁶

ต่อมาได้มีการนำเสนอวิธีการคำนวณค่า DRC ที่พัฒนามาจากแนวคิดเกี่ยวกับประโยชน์สุทธิ (net social profitability) ที่กิจกรรมในเชิงเศรษฐกิจชนิดหนึ่งพึงให้แก่สังคมร่วมกับ

⁴ Bruno, Michael (1972). p. 16-33.

⁵ Bruno, Michael (1972). p. 16-33.

⁶ Bruno, Michael (1972). p. 16-33.

แนวคิดประโยชน์เปรียบเทียบของ Hollis B. Chenery⁷ โดย Scott R. Pearson, Narongchai Akrasanee and Gerald C. Nelson⁸ ซึ่งเป็นวิธีการคำนวณที่ตั้งอยู่บนเงื่อนไขนโยบายอันเหมาะสมที่สุดของรัฐบาล (optimum government policy) โดยกำหนดให้ไม่มีข้อจำกัดทางการค้าและมาตรการภาษีต่าง ๆ ภายใต้ข้อสมมติดังต่อไปนี้⁹

1. ผลผลิตทุกชนิดที่ผลิตโดยกิจกรรมการผลิตชนิดใดชนิดหนึ่ง สามารถนำไปค้าระหว่างประเทศเพื่อให้ได้มาหรือเพื่อประหยัดซึ่งเงินตราต่างประเทศ

2. ปัจจัยการผลิตที่ใช้จะต้องถูกแบ่งออกเป็น ปัจจัยที่สามารถนำไปค้าระหว่างประเทศ และปัจจัยที่ไม่สามารถนำไปค้าระหว่างประเทศ

สูตรการคำนวณค่า DRC ตามวิธีการดังกล่าวสามารถแสดงได้ดังนี้¹⁰

$$DRC_j = \frac{\sum_{s=2}^n \bar{f}_{sj} \bar{V}_s + E}{U_j - \bar{m}_j - r_j} \quad (2)$$

โดยที่	\bar{f}_{sj}	คือ	ปริมาณปัจจัยการผลิตพื้นฐานชนิดที่ s ที่ใช้ทั้งทางตรงและทางอ้อมโดยกิจกรรม j (หน่วยปริมาณ)
	\bar{V}_s	คือ	ราคาที่แท้จริงของปัจจัยการผลิตพื้นฐานชนิดที่ s ที่ใช้ในกิจกรรม j (หน่วยเงินตราภายในประเทศ)
	E	คือ	ผลกระทบที่มีต่อสังคมโดยสุทธิที่เกิดจากกิจกรรม j (หน่วยเงินตราภายในประเทศ)
	U_j	คือ	มูลค่าของผลผลิตที่เกิดจากกิจกรรม j (หน่วยเงินตราต่างประเทศ)
	\bar{m}_j	คือ	มูลค่าของปัจจัยการผลิตที่สามารถนำไปค้าระหว่างประเทศที่ใช้ทั้งทางตรงและทางอ้อมโดยกิจกรรม j (หน่วยเงินตราต่างประเทศ)

⁷ เลิศศักดิ์ อนันต์พิริยะกุล. "ความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบและการคุ้มครองของอุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์พลาสติกในประเทศไทย", วิทยานิพนธ์เศรษฐศาสตร์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ 2528. หน้า 110-111.

⁸ Scott R. Pearson., Narongchai Akrasanee., and Gerald C. Nelson. "Comparative Advantage in Rice Production : Methodological Introduction", *Food Research Institute Studies*. XV (February 1976) : p. 177-221.

⁹ Scott R. Pearson., Narongchai Akrasanee., and Gerald C. Nelson (1976). p. 177-221.

¹⁰ Scott R. Pearson., Narongchai Akrasanee., and Gerald C. Nelson (1976). p. 177-221.

r_j คือ เงินโอนที่จ่ายให้เจ้าของปัจจัยการผลิตที่อยู่นอกประเทศทั้งหมด
จ่ายโดยตรงและโดยอ้อม (หน่วยเงินตราต่างประเทศ)

จากสมการที่ (2) ในด้านตัวตั้ง (numerator) ได้แก่เทอม $\sum_{s=2}^n \bar{f}_{sj} \bar{V}_s + E$ เป็นต้นทุน

การใช้ทรัพยากรภายในประเทศที่เป็นผลรวมระหว่างต้นทุนการใช้ปัจจัยการผลิตพื้นฐานทั้งหมด
ที่ใช้โดยกิจกรรม j กับผลกระทบที่มีต่อสังคมโดยสุทธิที่เกิดจากกิจกรรม j ซึ่งคำนวณเป็นเงินตรา
ภายในประเทศ สำหรับตัวหาร (denominator) ได้แก่เทอม $U_j - \bar{m}_j - r_j$ เป็นมูลค่าผลผลิตสุทธิ
ที่เกิดจากกิจกรรม j ซึ่งคำนวณเป็นเงินตราต่างประเทศ

วิธีการคำนวณค่า DRC ทั้งสองสมการแตกต่างกันตรงการคิดค่าเสียโอกาสของปัจจัย
การผลิตที่สามารถนำไปค้าระหว่างประเทศได้ โดยสมการที่ (1) จะพิจารณาว่าปัจจัยการผลิตที่
สามารถนำไปค้าระหว่างประเทศได้จะถูกแยกออกเป็นส่วนที่มีการนำเข้าจากต่างประเทศและ
ส่วนที่ผลิตได้ภายในประเทศในความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยการผลิตและผลผลิตตามตารางปัจจัย
การผลิตและผลผลิตของประเทศ สำหรับสมการที่ (2) จะพิจารณาว่าถ้าปัจจัยการผลิตที่ผลิตภายใน
ประเทศ ซึ่งสามารถนำไปค้าระหว่างประเทศได้ มูลค่าของปัจจัยการผลิตดังกล่าวจะถูกประเมิน
ณ ค่าเสียโอกาสของปัจจัยการผลิตนั้น คือ ราคา ณ ชายแดน (border price) ดังนั้นการนำ
แนวคิดใดมาใช้ในการหาค่า DRC จะขึ้นอยู่กับข้อจำกัดทางด้านข้อมูลและความเหมาะสมกับ
สิ่งที่จะศึกษา หรืออาจจะใช้ทั้งสองแนวคิดเปรียบเทียบกันก็ได้

2.2 อัตราการคุ้มครองตามราคา (Nominal Rate of Protection : NRP)

การคุ้มครองอุตสาหกรรมภายในประเทศ เป็นวิธีการหนึ่งที่เกิดการบิดเบือนการค้า
ระหว่างประเทศ (trade distortion) ทำให้ราคาสินค้าภายในประเทศแตกต่างไปจากราคาตลาดโลก
ซึ่งความแตกต่างของราคาทั้งสองอาจเป็นผลมาจากการใช้นโยบายภาษีศุลกากร หรือนโยบาย
ที่มีใช้ภาษี หรืออาจใช้นโยบายทั้งสองร่วมกัน ถ้าเป็นกรณีของการใช้นโยบายภาษีศุลกากร
เพียงอย่างเดียว ความแตกต่างของราคาภายในประเทศกับราคาตลาดโลกจะเท่ากับ
อัตราภาษีศุลกากรที่จัดเก็บไม่ว่าจะเป็นภาษีศุลกากรที่จัดเก็บตามราคา (ad valorem tariff) หรือ
ภาษีศุลกากรที่จัดเก็บต่อหน่วย (specific tariff) ก็ตาม ดังนั้นในกรณีนี้อัตราการคุ้มครองตามราคา
(NRP) คือ อัตราภาษีศุลกากร แต่ในปัจจุบันแต่ละประเทศมีการใช้นโยบายและมาตรการหลาย ๆ
ประเภทร่วมกันเพื่อคุ้มครองและสนับสนุนอุตสาหกรรมภายในประเทศ ดังนั้นอัตราการคุ้มครอง
ตามราคา (NRP) จะเท่ากับ เปอร์เซ็นต์ความแตกต่างระหว่างราคาสินค้าที่ผลิตภายในประเทศกับ

ราคาสินค้าชนิดเดียวกัน ณ ตลาดโลก อันเป็นผลมาจากการใช้มาตรการคุ้มครองหรือสนับสนุนในอุตสาหกรรมนั้น หรือเท่ากับเปอร์เซ็นต์ความแตกต่างระหว่างราคาของผู้ผลิตภายในประเทศกับราคาที่เราคาดว่าจะเกิดขึ้นเมื่อไม่มีมาตรการคุ้มครอง (free trade price)¹¹

โดยทั่วไปวิธีการคำนวณ NRP มีอยู่ 3 วิธีการ คือ¹²

1. การคำนวณ NRP จากอัตราภาษีศุลกากร¹³ ใช้ในกรณีที่ราคาสินค้าภายในประเทศที่แข่งขันกับสินค้านำเข้าเท่ากับผลบวกระหว่างราคาตลาดโลกของสินค้านำเข้าในสกุลเงินภายในประเทศ (ราคา c.i.f.) กับมูลค่าภาษีต่อหน่วยของสินค้านำเข้าดังกล่าว โดยที่อัตราภาษีศุลกากรจะพิจารณา รวมถึง ความช่วยเหลือที่ให้กับอุตสาหกรรมภายในประเทศและค่าธรรมเนียมต่าง ๆ ที่เก็บจากสินค้าเข้า และเมื่อสมมติให้ราคาสินค้านำเข้าและราคาส่งออกภายในประเทศถูกกำหนดจากราคาในตลาดโลก ดังนั้นจึงสามารถแสดงสูตรการคำนวณค่า NRP ได้ดังนี้

$$NRP_j = t_j \quad (3)$$

โดยที่ t_j คือ อัตราภาษีศุลกากรของสินค้า

ดังนั้น NRP_j ที่คำนวณได้ จะแสดงความแตกต่างของราคาสินค้าภายในประเทศกับราคาสินค้า ณ ตลาดโลก (ราคา c.i.f. หรือ ราคา f.o.b.) อันเป็นผลมาจากอัตราภาษีศุลกากร และรวมถึงความช่วยเหลือและค่าธรรมเนียมต่าง ๆ ที่มีต่อสินค้านำเข้า และสินค้าส่งออก

2. วิธีการคำนวณค่า NRP จากรายได้ภาษีศุลกากร¹⁴ เป็นการคำนวณค่า NRP จากสัดส่วนระหว่างรายได้จากภาษีศุลกากรของสินค้าภายในประเทศชนิดหนึ่งกับมูลค่าการนำเข้าหรือมูลค่าการส่งออกของสินค้าชนิดเดียวกัน ณ ราคาตลาดโลก ซึ่งแสดงเป็นสูตรในการคำนวณค่า NRP ได้ดังนี้

¹¹สุกฤดา ตั้งจามารักษ์. "การคุ้มครองอุตสาหกรรมในประเทศไทย". รายงานผลการวิจัย หมายเลข 58, คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, มิถุนายน 2529. หน้า 22-23.

¹²สุณีย์ บุญขวัญ และสมบัติ แซ่เฮ้. "โครงการวิจัยการประเมินผลการปรับลดภาษีศุลกากร และผลกระทบต่อขีดความสามารถในการแข่งขันของเศรษฐกิจไทยในตลาดโลก". เสนอสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, ฝ่ายทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย, สิงหาคม 2539. หน้า 53-54. and Peter G. Warr. "Comparative Advantage and Protection in Indonesia". *Bulletin of Indonesian Economic Studies* 28 (3), December 1992. p. 41-70.

¹³สุณีย์ บุญขวัญ และสมบัติ แซ่เฮ้ (2539). หน้า 53.

¹⁴สุณีย์ บุญขวัญ และสมบัติ แซ่เฮ้ (2539). หน้า 53.

$$NRP_j = \frac{R_j}{M_j^*} \quad (4)$$

โดยที่ R_j คือ รายได้จากภาษีศุลกากรของสินค้า j
 M_j^* คือ มูลค่าการนำเข้าหรือส่งออกของสินค้า j ณ ราคาตลาดโลก

วิธีการคำนวณค่า NRP จากรายได้ภาษีศุลกากรจะเป็นวิธีการที่ดีที่สุด หากไม่มีการใช้นโยบายทางการค้าในรูปแบบของการจำกัดปริมาณการนำเข้า หรือมีการเก็บภาษีศุลกากรสูงมากจนทำให้ไม่มีการนำเข้า แต่ถ้าหากมีการใช้นโยบายทางการค้าในลักษณะดังกล่าวข้างต้น ผลของนโยบายดังกล่าวจะทำให้ราคาสินค้าภายในประเทศสูงขึ้นมากกว่าที่คาดไว้จากการใช้อัตรากษีศุลกากร และทำให้ค่า NRP ที่คำนวณได้ตามวิธีการนี้มีค่าต่ำกว่าความเป็นจริง

3. วิธีการคำนวณค่า NRP โดยการเปรียบเทียบราคา (price comparison)¹⁵ หรือเรียกว่า “Tariff Equivalent” วิธีนี้เป็นวิธีการที่ใช้แก้ไขจุดบกพร่องในกรณีที่มีการใช้นโยบายทางการค้าระหว่างประเทศที่มีใช้ภาษีศุลกากรในการบิดเบือนทางการค้า หรือในกรณีที่ไม่มีข้อมูลในการคำนวณ ซึ่งเป็นจุดบกพร่องที่ไม่สามารถนำทั้งสองวิธีการแรกมาใช้ในการคำนวณได้ โดยวิธีนี้จะใช้เมื่อความแตกต่างระหว่างราคาสินค้าภายในประเทศและราคาสินค้า ณ ตลาดโลก ไม่ได้ถูกกำหนดจากอัตรากษีศุลกากรเพียงอย่างเดียว ซึ่งจะเกิดขึ้นเมื่อมีการใช้นโยบายทางการค้าในรูปแบบของการออกใบอนุญาต การจำกัดปริมาณการนำเข้าและส่งออก การกำหนดอัตรากษีศุลกากรที่สูงมากจนกระทั่งไม่มีการค้าเกิดขึ้น หรือการที่รัฐบาลกำหนดสัดส่วนของวัตถุดิบภายในประเทศที่ผู้ผลิตต้องใช้ (local content requirement) ดังนั้นการคำนวณค่า NRP แบบการเปรียบเทียบระหว่างราคาภายในประเทศกับราคา ณ ตลาดโลก จึงเหมาะสมที่จะใช้ในกรณีที่มีการใช้นโยบายทางการค้าระหว่างประเทศในรูปแบบดังกล่าวข้างต้น เนื่องจากการคำนวณค่า NRP ด้วยวิธีนี้เป็นการวัดการคุ้มครองตามราคาจากผู้ผลิตที่ได้รับจากการใช้นโยบายทางการค้าต่าง ๆ โดยที่ราคาภายในประเทศจะแทนด้วยราคาผู้ผลิต (producer price) ซึ่งราคาผู้ผลิตจะเป็นราคา ณ โรงงาน ที่ได้จากการรวมกำไรของผู้ผลิตแต่ไม่รวมภาษีการค้า (business tax) ใดๆก็ตามในความเป็นจริงเป็นการยากที่จะได้มาซึ่งข้อมูลดังกล่าว ดังนั้นจึงใช้ราคาผู้ผลิตที่ได้จากการนำเอาราคาขายส่งหักด้วยส่วนเหลือการตลาดและภาษีการค้าแทนราคาผู้ผลิต¹⁶ ซึ่งสามารถแสดงสูตรในการคำนวณค่า NRP ได้ดังนี้

¹⁵ สุนีย์ บุญวิทย์ และสมบัติ แจ่มแจ้ง (2539), หน้า 53.

¹⁶ สุนีย์ บุญวิทย์ และสมบัติ แจ่มแจ้ง (2539), หน้า 54.

$$NRP_j = \frac{P_j^d}{P_j^w} - 1 \quad (5)$$

โดยที่ P_j^d คือ ราคาผู้ผลิตของสินค้า j ภายในประเทศ
 P_j^w คือ ราคาสินค้า j ณ ตลาดโลก ในสกุลเงินภายในประเทศ (ราคานำเข้า c.i.f. หรือ ราคาส่งออก f.o.b.)

ในการคำนวณค่า NRP ตามวิธีการนี้ต้องคำนึงอยู่เสมอว่าสินค้าที่มีการผลิตภายในประเทศและสินค้านำเข้าจากต่างประเทศมีความแตกต่างกันในด้านต่าง ๆ เช่น คุณภาพ ความทนทานการให้บริการ เป็นต้น โดยความแตกต่างดังกล่าวสามารถลดลงได้ถ้าการเปรียบเทียบราคากระทำเมื่อราคาสินค้ามีการแบ่งประเภทสินค้าโดยละเอียด¹⁷

สำหรับการคำนวณหาค่า NRP ของแต่ละอุตสาหกรรมที่ประกอบไปด้วยสินค้าหลาย ๆ ชนิด ซึ่งอาจเป็นสินค้าส่งออกหรือสินค้าที่แข่งขันกับสินค้านำเข้า จะทำได้โดยการเฉลี่ยถ่วงน้ำหนักของอัตราการคุ้มครองตามราคาของสินค้าส่งออกต่าง ๆ หรือของสินค้าที่แข่งขันกับสินค้านำเข้าต่าง ๆ ที่ประกอบกันอยู่ในอุตสาหกรรมนั้น ๆ ดังนั้นในการหาค่าเฉลี่ยถ่วงน้ำหนักของอัตราการคุ้มครองตามราคามีการใช้ตัวถ่วงน้ำหนัก (weights) ที่แตกต่างกันออกไป โดยขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ของการคำนวณค่า NRP แต่ละวิธีและข้อมูลที่มีอยู่ แต่ตัวถ่วงน้ำหนักที่นิยมใช้โดยทั่วไปได้แก่ มูลค่าการนำเข้าและส่งออก มูลค่าการค้าในตลาดโลก มูลค่าเพิ่ม มูลค่าการบริโภคภายในประเทศ และมูลค่าการผลิตภายในประเทศ ซึ่งถ้าการคำนวณค่า NRP มีความเกี่ยวข้องกับความตกลงระหว่างประเทศ หรือดุลการชำระเงิน ตัวถ่วงน้ำหนักที่ใช้คือ มูลค่าการนำเข้าและส่งออก หรือมูลค่าการค้าในโลก แต่ถ้าการคำนวณค่า NRP มีความเกี่ยวข้องกับการผลิตและสวัสดิการภายในประเทศ (domestic welfare) ตัวถ่วงน้ำหนักที่ใช้คือ มูลค่าเพิ่ม มูลค่าการบริโภคภายในประเทศ และมูลค่าการผลิตภายในประเทศ¹⁸

2.3 มาตรการทางการค้าของประเทศไทย

มาตรการทางการค้าเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการพัฒนาอุตสาหกรรมภายในประเทศ โดยทั่วไปมีการใช้มาตรการทางการค้าเพื่อการสนับสนุนและคุ้มครองอุตสาหกรรมภายในประเทศ

¹⁷ สุณีษ์ บุญวิทย์ และสมบัติ แซ่มะ (2539), หน้า 54.

¹⁸ สุณีษ์ บุญวิทย์ และสมบัติ แซ่มะ (3539), หน้า 54.

การใช้มาตรการคุ้มครองอุตสาหกรรม มีวัตถุประสงค์เพื่อให้สินค้าที่ผลิตภายในประเทศสามารถแข่งขันกับสินค้าประเภทเดียวกันที่นำเข้าจากต่างประเทศได้ สำหรับการใช้นโยบายการสนับสนุนอุตสาหกรรมนั้น มีวัตถุประสงค์เพื่อให้อุตสาหกรรมภายในประเทศมีความสามารถในการแข่งขันในตลาดโลกเพิ่มขึ้น โดยแต่ละประเทศจะมีการใช้มาตรการทางการค้าในรูปแบบและลักษณะที่แตกต่างกันออกไป สำหรับมาตรการทางการค้าของประเทศไทยที่เป็นเครื่องมือของรัฐบาลในการดำเนินนโยบายและกลยุทธ์ในการคุ้มครองอุตสาหกรรมที่ผลิตเพื่อทดแทนการนำเข้าและส่งเสริมหรือสนับสนุนอุตสาหกรรมส่งออก สามารถแบ่งออกเป็นมาตรการที่มีผลต่อการนำเข้าและมาตรการที่มีผลต่อการส่งออก¹⁹ โดยมีรายละเอียด ดังนี้

2.3.1 มาตรการที่มีผลต่อการนำเข้า (measures affecting imports)

1. ภาษีศุลกากร (tariffs)

ในปี พ.ศ. 2540 โครงสร้างภาษีศุลกากรของประเทศไทยมีระบบภาษีตามพิกัด (statutory rates) และระบบอัตราภาษีที่เรียกเก็บ (applied rates) โดยใช้การแบ่งรหัสสินค้าแบบ Harmonized System ที่ระดับรหัสเลขสินค้า 9 หลัก (9-digit) ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2533-2540 กระทรวงการคลังได้ปรับลดอัตราภาษีศุลกากรของสินค้าจำนวน 20 หมวด ประกอบด้วย เครื่องจักร (บางส่วน) รถยนต์นั่งและปิกอัพ (บางส่วน) คอมพิวเตอร์และชิ้นส่วน เคมีภัณฑ์ สินแร่ เหล็กและผลิตภัณฑ์เหล็ก โลหะสามัญอื่น ๆ เครื่องมือวัดทดสอบค้นคว้าและใช้ทางการแพทย์ เครื่องใช้ไฟฟ้าอิเล็กทรอนิกส์ (บางส่วน) กลุ่มเชื้อเพลิง ปิโตรเคมี ยาง กลุ่มสิ่งทอ กลุ่มหนัง เครื่องหนัง รองเท้าและอื่น ๆ กลุ่มไม้ เยื่อไม้ กระดาษ และสิ่งพิมพ์ กลุ่มแก้ว ซีเมนต์ แอสเบสทอส และอัญมณี กลุ่มอาหารสำเร็จรูป เครื่องดื่ม สุรา ยาสูบ กลุ่มยานพาหนะและชิ้นส่วนยกเว้นยานยก กลุ่มเฟอร์นิเจอร์ ของเล่น ศิลปกรรม โบราณวัตถุ กลุ่มนาฬิกา เครื่องดนตรี อาวุธและกระสุน กลุ่มเครื่องจักร เครื่องไฟฟ้า และกลุ่มผลิตภัณฑ์เคมีภัณฑ์ฟอกย้อม ซึ่งครอบคลุมสินค้าทั้งหมด 6,898 รายการ คิดเป็นร้อยละ 91 ของจำนวนพิกัดทั้งหมด ภายหลังจากปฏิรูปโครงสร้างภาษีศุลกากร ทำให้อัตราภาษีศุลกากรสำหรับสินค้าขาเข้ามีการปรับลดจากร้อยละ 0-100 ในปี พ.ศ. 2533 เหลือร้อยละ 1-30 ในปี พ.ศ. 2540²⁰ ซึ่งเป็นปีแรกที่ปรับโครงสร้าง

¹⁹World Trade Organization. "Trade Policy Review Thailand". Report by Secretariat, Government of Thailand, 1995.

²⁰ศูนย์วิจัยเศรษฐกิจศาสตร์ คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย บริษัทเงินทุนอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย และบริษัทจัดการอุตสาหกรรม จำกัด. "การเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของอุตสาหกรรมไทยในเศรษฐกิจโลก". เอกสารการประชุมประกอบการสัมมนา, 5 มิถุนายน 2540.

เพื่อลดความแตกต่างของอัตราภาษีศุลกากรระหว่างกลุ่มสินค้า และเพื่อเป็นการเอื้ออำนวยต่อการพัฒนาอุตสาหกรรมภายในประเทศ จึงได้มีการปรับลดอัตราภาษีศุลกากรจาก 39 อัตรา เหลือเพียง 6 อัตรา ตามรายละเอียดดังนี้²¹

- ร้อยละ 0 สำหรับสินค้าที่ได้รับการยกเว้น เช่น อุปกรณ์การแพทย์และปุ๋ย
- ร้อยละ 1 สำหรับวัตถุดิบ ส่วนประกอบอิเล็กทรอนิกส์ และยานพาหนะเพื่อการขนส่งระหว่างประเทศ

- ร้อยละ 5 สำหรับสินค้าขั้นต้นและสินค้าทุน

- ร้อยละ 10 สำหรับสินค้าขั้นกลาง

- ร้อยละ 20 สำหรับสินค้าขั้นสุดท้าย

- ร้อยละ 30 สำหรับสินค้าที่ต้องการคุ้มครองเป็นพิเศษ

นอกจากนี้ ประกอบกับการที่ประเทศไทยเป็นสมาชิกของ WTO โดยสมบูรณ์ เมื่อวันที่ 28 ธันวาคม 2537 ทำให้ประเทศไทยต้องดำเนินการปรับลดอัตราภาษีศุลกากรให้เป็นไปตามข้อผูกพันที่มีต่อ WTO นับตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2538 โดยมีรายละเอียดดังนี้²² (ตารางที่ 2.1)

- สินค้าเกษตร ได้ลดและยกเว้นอากรสินค้าเกษตรจำนวน 689 รายการ โดยลดอัตราอากรลงปีละเท่า ๆ กัน และผูกพันเป็นรายปี เป็นระยะเวลา 10 ปี โดยสิ้นสุดในปี พ.ศ. 2547

- สินค้าสิ่งทอ ได้ลดและยกเว้นอากรสินค้าสิ่งทอ จำนวน 781 รายการ โดยลดอัตราอากรลงปีละเท่า ๆ กัน และผูกพันเป็นรายปี เป็นระยะเวลา 10 ปี โดยสิ้นสุดในปี พ.ศ. 2547

- สินค้าอุตสาหกรรมอื่น ๆ ที่นอกเหนือจากสิ่งทอ ได้ลดและยกเว้นอากรในสินค้านี้จำนวน 2,372 รายการ โดยลดอัตราอากรลงปีละเท่า ๆ กัน เป็นระยะเวลา 5 ปี โดยสิ้นสุดในปี พ.ศ. 2542

ส่วนสินค้าเกษตรที่มีการกำหนดโควตาการนำเข้าได้ยกเว้น ลด และเพิ่มอากรสินค้านี้จำนวน 23 รายการ โดยแบ่งเป็นการกำหนดอัตราภาษีในโควตา และอัตราภาษีนอกโควตา สำหรับอัตราภาษีนอกโควตาจะมีการปรับลดลงปีละเท่า ๆ กัน เป็นระยะเวลา 10 ปี โดยสิ้นสุดในปี พ.ศ. 2547

²¹ กองเศรษฐกิจการค้าอาเซียน กรมเศรษฐกิจการพาณิชย์. "การเปิดตลาดการค้าของไทยในองค์การค้าโลก". กรุงเทพฯ. พฤศจิกายน 2538.

²² กองเศรษฐกิจการค้าอาเซียน กรมเศรษฐกิจการพาณิชย์ (2538). หน้า 4-5.

สำหรับการปรับลดอัตราภาษีศุลกากรให้แก่ประเทศสมาชิกในกลุ่ม AFTA ตามข้อตกลงในการประชุมของกลุ่มประเทศ AFTA เมื่อเดือนพฤศจิกายน 2537 ที่ได้ทำความตกลง ระยะเวลาการลดภาษีศุลกากรภายใต้หลักสิทธิพิเศษการลดภาษีศุลกากรร่วมกัน (Common Effective Preferential Tariffs : CEPT) จาก 15 ปี เป็น 10 ปี โดยจะลดภาษีศุลกากร ให้แล้วเสร็จในปี พ.ศ. 2546 กล่าวคือ อัตราภาษีศุลกากรนำเข้าของสินค้าอุตสาหกรรมที่สูงกว่า ร้อยละ 20 จะลดลงเป็นร้อยละ 20 ในปี พ.ศ. 2541 และลดเหลือร้อยละ 5 ในปี พ.ศ. 2546 ส่วนอัตรา ภาษีศุลกากรนำเข้าที่ต่ำกว่าร้อยละ 20 จะลดลงเหลือร้อยละ 5 ในปี พ.ศ. 2541 (ตารางที่ 2.2) และ นอกจากนี้ยังได้มี การนำสินค้าเกษตรทั้งที่แปรรูปและไม่ได้แปรรูปเข้ามาไว้ภายใต้ความตกลงของ AFTA โดยที่ประเทศไทยได้มีการกำหนดการใช้ Revised CEPT ในปี พ.ศ. 2539²³

2. ค่าธรรมเนียมการนำเข้า (import surcharges)

ในปี พ.ศ. 2540 ประเทศไทยมีการเรียกเก็บค่าธรรมเนียมการนำเข้าโดย กระทรวงพาณิชย์ในสินค้า 4 ประเภท คือ ปลาป่น ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ กากถั่วเหลือง และ ไฮโดรเจนเปอร์ออกไซด์ (เฉพาะที่มีถิ่นกำเนิดจากประเทศอินเดีย) เพื่อรักษาระดับราคาภายใน ประเทศและคุ้มครองการผลิตในประเทศ (ตารางที่ 2.3) สำหรับการเก็บค่าธรรมเนียมการนำเข้าโดย สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน (Board of Investment : BOI) ได้จัดเก็บค่าธรรมเนียม การนำเข้าจากสินค้าประเภทผลิตภัณฑ์เหล็ก และไฮโดรเจนเปอร์ออกไซด์ เพื่อเป็นการคุ้มครอง อุตสาหกรรมที่ได้รับการส่งเสริมการลงทุนจากคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน (ตารางที่ 2.4)

3. การห้ามนำเข้า (import prohibition)

การห้ามนำเข้าอาจกระทำโดยมีเหตุผลทางด้านการเมืองระหว่างประเทศ เช่น การห้ามนำเข้าสินค้าจากประเทศยูโกสลาเวียตามข้อตกลงของสหประชาชาติ²⁴ ในปี พ.ศ. 2540 กระทรวงพาณิชย์ได้มีการห้ามนำเข้าสินค้าที่ละเมิดลิขสิทธิ์ และสินค้าปลอมหรือเลียนแบบ เครื่องหมายการค้า เช่น แถบบันท์กึ่งเสียง (เทปเพลง) แผ่นบันทึกเสียง (คอมแพ็คดิสก์) แถบบันท์ภาพ (วีดีโอ) โปรแกรมคอมพิวเตอร์ หนังสือ เป็นต้น นอกจากนี้กระทรวงพาณิชย์ยังได้ มีการห้ามนำเข้าสินค้าประเภทอื่น ๆ อีก เช่น ตู้เย็นที่มีการใช้สารซีเอฟซี (ด้วยเหตุผลเพื่อ เป็นการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัยของสาธารณสุข) เครื่องเล่นเกมส์ (ด้วยเหตุผลเพื่อ ประโยชน์ของความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของประชาชน) ภาชนะกระเบื้องเคลือบ (ด้วยเหตุผลเพื่อป้องกันอันตรายแก่สาธารณสุข) และเครื่องยนต์ ส่วนประกอบ และอุปกรณ์

²³ สุทธิย์ บุญวิทย์ และสมบัติ แซ่เฮ้ (2539), หน้า 18.

²⁴ World Trade Organization (1995), p. 45.

ประกอบที่ใช้แล้วของรถจักรยานยนต์ (ด้วยเหตุผลเพื่อประโยชน์ในการป้องกันอุบัติเหตุและปัญหาจราจร) เป็นต้น²⁵

4. ใบอนุญาตนำเข้า (import license)

การออกใบอนุญาตนำเข้าที่ดำเนินการโดยกระทรวงพาณิชย์ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อคุ้มครองผู้ผลิตภายในประเทศ เพื่อรักษาสินค้าและด้วยเหตุผลอื่น ๆ เช่นเดียวกับการห้ามนำเข้า สำหรับในปี พ.ศ. 2540 สินค้าที่จะต้องขออนุญาตนำเข้ามีทั้งหมด 49 รายการ ประกอบด้วย สินค้าเกษตรกรรม 21 รายการ เป็นสินค้าอุตสาหกรรม 24 รายการ และเป็นสินค้าที่ใช้มาตรการการจรัระเบียบการนำเข้าอีก 4 รายการ (ตารางที่ 2.5) โดยการออกใบอนุญาตนำเข้าแบ่งออกเป็น 3 ประเภท คือ²⁶

ประเภทที่ 1 การออกใบอนุญาตนำเข้าแบบอัตโนมัติ (automatic import licensing) ซึ่งหมายถึง ใบอนุญาตที่ไม่เกี่ยวข้องกับกาจำกัดการค้า และต้องพิจารณาออกใบอนุญาตโดยทันที หรือไม่เกิน 10 วันทำการ

ประเภทที่ 2 การออกใบอนุญาตนำเข้าแบบไม่อัตโนมัติ (non-automatic licensing) ซึ่งหมายถึง ใบอนุญาตที่เป็นกาจำกัดการค้า จะต้องใช้อย่างไม่เป็นการบิดเบือนการค้า และจะต้องพิจารณาออกใบอนุญาตภายใน 30 วันทำการ การออกใบอนุญาตประเภทนี้ครอบคลุมสินค้าหลายชนิด โดยเฉพาะสินค้าเกษตร

ประเภทที่ 3 การออกใบอนุญาตแบบพิเศษ (special measures) เช่น การนำเข้าปลาหูฉลาม (เพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดลอม และป้องกันปลาโลมาอันเนื่องมาจากการจับปลาหูฉลาม) การนำเข้าไม้จากพม่า (เพื่อรักษาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ)

5. การกำหนดสัดส่วนวัตถุดิบในประเทศที่ผู้ผลิตต้องใช้ (local content requirements)

การเจรจาของ GATT รอบอุรุกวัยมีผลกระทบต่อกาหนดสัดส่วนของวัตถุดิบในประเทศที่ผู้ผลิตต้องใช้ ซึ่งเป็นส่วนที่เกี่ยวข้องกับมาตรการการลงทุนที่เกี่ยวข้องกับการค้า (Trade-Related Investment Measures : TRIMs) ผลของการเจรจารอบอุรุกวัยทำให้มีการยกเลิกกาหนดสัดส่วนวัตถุดิบในประเทศที่ผู้ผลิตต้องใช้ในการผลิตสินค้าสำหรับโครงการที่ได้รับกาสนับสนุนจาก BOI หลังจากปี พ.ศ. 2536 สำหรับโครงการลงทุนที่ได้รับอนุมัติก่อนปี พ.ศ. 2536 ที่มีเงื่อนไขของมาตรการข้างต้นจะต้องถูกยกเลิกภายในปี พ.ศ. 2542 โดยเป็นโครงการที่เกี่ยวข้องกับการผลิตสินค้าหลายชนิด เช่น หลอดภาพโทรทัศน์ แผ่นอลูมิเนียมเคลือบ

²⁵ กระทรวงพาณิชย์กรมการค้าระหว่างประเทศ. "สินค้าที่มีการจัดระเบียบนำเข้า-ส่งออกปี 2540". กรุงเทพฯ. 2540. หน้า 111-112.

²⁶ ฐนีย์ บุญวิทย์ และสมบัติ แซ่เฮ้ (2539). หน้า 16.

หม้อแปลงไฟฟ้า เครื่องควบคุมความดันแก๊ส (gas pressure thermostat) อุปกรณ์และชิ้นส่วน เครื่องรับส่งสัญญาณ (transmission assembly) เครื่องทำความเย็น (air compressor) และผลิตภัณฑ์ กระดาษ ยกเว้น การผลิตสินค้าประเภทนมและผลิตภัณฑ์จากนม เครื่องยนต์ และการประกอบ จักรยานยนต์

ในปัจจุบันยังคงมีการกำหนดอัตราการใช้วัตถุดิบในประเทศที่ผู้ผลิตต้องใช้ ดังนี้ คือ รถยนต์โดยสารนั่งส่วนบุคคล (passenger car) ร้อยละ 54 รถบรรทุกเล็ก (light truck) ร้อยละ 65-80 รถบรรทุกและรถโดยสารขนาดใหญ่ (bus) ร้อยละ 40-50 รถจักรยานยนต์ร้อยละ 70 สำหรับนมและผลิตภัณฑ์จากนมได้กำหนดให้มีการซื้อนมดิบภายในประเทศอย่างต่ำ 50 ตันต่อวัน ในปีแรกของการเริ่มดำเนินการผลิต นอกจากนี้มาตรการนี้ยังใช้กับการผลิตเครื่องยนต์สำหรับ รถยนต์และรถจักรยานยนต์ เครื่องยนต์ดีเซลสำหรับการเกษตร และเครื่องยนต์เบนซิน²⁷

6. การส่งเสริมอุตสาหกรรมภายในประเทศ (domestic industries incentives)

หน่วยงานหลักที่มีหน้าที่รับผิดชอบในการส่งเสริมอุตสาหกรรมภายใน ประเทศ ได้แก่ สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน (BOI) โดยในปัจจุบันการส่งเสริม อุตสาหกรรมภายในประเทศที่ดำเนินการโดย BOI ได้ให้ความสำคัญกับการกระจายอุตสาหกรรม ไปสู่ภูมิภาคมากขึ้น ซึ่งเห็นได้จากการสนับสนุนให้มีการลงทุนในภูมิภาคมากขึ้นเมื่อเปรียบเทียบกับ การส่งออก และยังได้ส่งเสริมให้มีการเคลื่อนย้ายอุตสาหกรรมจากตัวเมืองไปยังภูมิภาค โดยในการส่งเสริมการเคลื่อนย้ายอุตสาหกรรม BOI ได้ให้ความสำคัญกับการโน้มน้าว อุตสาหกรรมที่มีมูลค่าเพิ่ม (value added) สูงไปสู่แหล่งที่มีค่าจ้างต่ำกว่าเพื่อช่วยให้สามารถแข่งขัน กับผู้ผลิตรายใหม่ในตลาดโลก นอกจากนี้ BOI ยังได้ให้การสนับสนุนการลงทุนของบริษัทที่มี ขนาดเล็กหรือขนาดกลางมากขึ้นโดยการกำหนดเงินทุนขั้นต่ำของบริษัทที่เข้ารับการส่งเสริม การลงทุนให้ลดลง

สำหรับเครื่องมือที่ BOI ใช้ในการส่งเสริมหรือสนับสนุนอุตสาหกรรม ภายในประเทศ อาจอยู่ในรูปของการยกเว้นภาษีนำเข้าเครื่องจักรและอุปกรณ์ที่ไม่สามารถผลิต ได้ในประเทศยกเว้นภาษีนำเข้าวัตถุดิบที่ใช้เพื่อผลิตสินค้าออกทั้งทางตรงและทางอ้อม ยกเว้น ภาษีเงินได้ รวมทั้งการยกเว้นภาษีเงินได้ให้กับธุรกิจที่มีการลงทุนทางการวิจัยและพัฒนา (Research and Development : R&D) และยกเลิกข้อกำหนดที่ว่าการลงทุนของชาวต่างชาติใน ธุรกิจใด ๆ จะต้อง ไม่เกินร้อยละ 49

²⁷ World Trade Organization (1995), p. 52.

ในการสนับสนุนให้มีการลงทุนในภูมิภาค BOI ได้ให้สิทธิประโยชน์สำหรับโครงการลงทุนที่ตั้งอยู่ในเขตที่ 3²⁸ มากกว่าโครงการลงทุนในเขตอื่น ๆ โดย BOI ได้ให้สิทธิประโยชน์สำหรับโครงการลงทุนที่ตั้งอยู่ในเขตที่ 3 ดังนี้²⁹

1. ยกเว้นอากรขาเข้าสำหรับเครื่องจักร
2. ยกเว้นภาษีเงินได้นิติบุคคลเป็นระยะเวลา 8 ปี
3. ลดหย่อนอากรขาเข้าร้อยละ 75 ของอัตราปกติ สำหรับวัตถุดิบ หรือวัสดุจำเป็นที่นำเข้ามาผลิตเพื่อจำหน่ายในราชอาณาจักรเป็นระยะเวลา 5 ปี โดยคณะกรรมการจะอนุมัติให้ คราวละ 1 ปี แต่วัตถุดิบหรือวัสดุจำเป็นนั้นต้องไม่เป็นของที่ผลิตหรือมีกำเนิดในราชอาณาจักรซึ่งมีคุณภาพใกล้เคียงกับชนิดที่นำเข้ามาในราชอาณาจักรและมีปริมาณเพียงพอที่จะจัดหามาใช้ได้
4. ลดหย่อนภาษีเงินได้นิติบุคคลร้อยละ 50 ของอัตราปกติเป็นระยะเวลา 5 ปี นับจากวันที่พ้นกำหนดระยะเวลาการยกเว้นภาษีเงินได้นิติบุคคล
5. อนุญาตให้หักค่าขนส่ง ค่าไฟฟ้า และค่าประปา เป็น 2 เท่า เป็นระยะเวลา 10 ปี นับตั้งแต่เริ่มมีรายได้
6. อนุญาตให้หักค่าติดตั้งหรือก่อสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกจากกำไรสุทธิร้อยละ 25 ของเงินที่ลงทุนในการนั้น

2.3.2 มาตรการที่มีผลต่อการส่งออก (measures affecting exports)

1. ภาษีส่งออก (export taxes)

ในปี พ.ศ. 2540 ประเทศไทยเก็บภาษีสินค้าส่งออกเพียง 5 ชนิดเท่านั้น คือ หนังกัดและหนังกัดบด หนังกัดและหนังกัดบด เฉพาะชนิดตัด เศษและผง ซึ่งสามารถนำไปใช้ในอุตสาหกรรมทำหนังและอุตสาหกรรมผลิตหนัง ไม้และไม้แปรรูปที่ได้จากต้นยางตระกูลอีเวีย เฉพาะไม้รวกและไม้มะพร้าว และไม้วีเนียร์ อัตราภาษีที่จัดเก็บมีทั้งอัตราภาษีตามราคาหรืออัตราภาษีตามสภาพ โดยมีอัตราภาษีส่งออกตั้งแต่ร้อยละ 3-10 (ตารางที่ 2.6) สาเหตุที่รัฐบาลได้มีการจัดเก็บภาษีส่งออก เพื่อเป็นการส่งเสริมให้มีการใช้ผลิตภัณฑ์ดังกล่าวภายในประเทศ

2. การห้ามส่งออก (export prohibitions)

ประเทศไทยมีนโยบายห้ามการส่งออกไปยังประเทศยูโกสลาเวีย และห้ามส่งออกน้ำมันและผลิตภัณฑ์น้ำมันผ่านทางจังหวัดชายแดนด้านตะวันออกของไทยทั้งนี้เป็นไปตาม

²⁸ BOI ได้แบ่งเขตการส่งเสริมการลงทุนออกเป็น 3 เขต คือ เขตที่ 1 ได้แก่ กรุงเทพมหานคร สมุทรปราการ สมุทรสาคร นครปฐม นนทบุรี และ ปทุมธานี เขตที่ 2 ได้แก่ สมุทรสงคราม ราชบุรี สุพรรณบุรี อ่างทอง อโยธยา สระบุรี นครนายก ฉะเชิงเทรา และชลบุรี เขตที่ 3 ได้แก่ จังหวัดที่เหลือรวมทั้งนิคมอุตสาหกรรมแหลมฉบัง.

²⁹ ประกาศคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนที่ 1/2536 เรื่อง นโยบายและหลักเกณฑ์การส่งเสริมการลงทุน.

ข้อตกลงขององค์การสหประชาชาติ³⁰ ในปี พ.ศ. 2540 กระทรวงพาณิชย์ได้มีการห้ามส่งออกสินค้าที่ละเมิดลิขสิทธิ์ และสินค้าปลอมหรือเลียนแบบเครื่องหมายการค้า เช่น แฉบบันท์กเสียง (เทปเพลง) แผ่นบันทึกเสียง (คอมแพ็คดิสก์) แฉบบันท์กภาพ (วีดีโอ) โปรแกรมคอมพิวเตอร์ หนังสือ เป็นต้น เช่นเดียวกับการห้ามนำเข้า นอกจากนี้กระทรวงพาณิชย์ได้มีการห้ามการส่งออกสินค้าบางชนิด เช่น ทรายธรรมชาติ (เพื่อป้องกันการทำลายสภาพแวดล้อมในประเทศ) ห้ามการส่งออกกากถั่วสำหรับเลี้ยงสัตว์ หวาย และถ่านหินทุกชนิด (เพื่อเก็บไว้ใช้ในประเทศ) และการห้ามส่งออกปลาทะเลสวยงาม (เพื่อสงวนและคุ้มครองปลาทะเลสวยงามที่หายาก)³¹

3. ใบอนุญาตส่งออก (export license)

การออกใบอนุญาตส่งออกที่ดำเนินการโดยกระทรวงพาณิชย์ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อการคุ้มครองผู้ผลิตภายในประเทศ เพื่อรักษาสິงแวดล้อม และเพื่อควบคุมการส่งออก สำหรับในปี พ.ศ. 2540 สินค้าที่จะต้องขออนุญาตส่งออกมีทั้งหมด 39 รายการ ประกอบด้วย สินค้าเกษตรกรรม 21 รายการ เป็นสินค้าอุตสาหกรรม 12 รายการ และเป็นสินค้าที่กำหนดมาตรการการจักระเบียบส่งออกอีก 6 รายการ (ตารางที่ 2.7) โดยการออกใบอนุญาตส่งออกแบ่งออกเป็น 3 ประเภท เช่นเดียวกับการออกใบอนุญาตนำเข้า คือ การออกใบอนุญาตส่งออกแบบอัตโนมัติ แบบไม่อัตโนมัติ และแบบพิเศษ โดยการออกใบอนุญาตแบบไม่อัตโนมัติส่วนใหญ่ใช้กับการส่งออกสัตว์ชนิดต่าง ๆ เพื่อเป็นการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และการออกใบอนุญาตแบบพิเศษใช้กับสินค้าเกษตรและประมงเพื่อควบคุมการส่งออก และเพื่อให้เป็นไปตามข้อตกลงระหว่างสองฝ่าย ส่วนสินค้าเกษตรบางชนิดได้มีการอนุมัติใบอนุญาตส่งออกให้กับผู้ส่งออกที่เป็นสมาชิกของสมาคมการค้าของสินค้าส่งออกนั้น ๆ ในกรณีของน้ำมัน ใบอนุญาตส่งออกอนุมัติให้กับโรงกลั่นน้ำมันเท่านั้น³²

4. สิทธิจูงใจในการส่งออก (export incentives)

อุตสาหกรรมการผลิตเพื่อส่งออกอาจได้รับสิทธิประโยชน์จากมาตรการต่าง ๆ ได้แก่ การคืนภาษีอากรตามมาตรา 19 ทวิ โดยในระหว่างปี พ.ศ. 2537-2540 กรมศุลกากรมีการคืนภาษีอากรตามมาตรา 19 ทวิในสัดส่วนไม่เกินร้อยละ 10 เมื่อเทียบกับมูลค่าการนำเข้าวัตถุดิบ และในสัดส่วนไม่เกินร้อยละ 5 เมื่อเทียบกับมูลค่าการส่งออกของสินค้าอุตสาหกรรม (ตารางที่ 2.8) ส่วนการชดเชยค่าภาษีอากรสินค้าส่งออก โดยในระหว่างปี พ.ศ. 2537-2540 มีการชดเชยค่าภาษีอากรสินค้าส่งออกในสัดส่วนไม่เกินร้อยละ 1 เมื่อเทียบกับมูลค่าการส่งออกทั้งหมด

³⁰ World Trade Organization (1995). p. 55.

³¹ กระทรวงพาณิชย์ กรมการค้าระหว่างประเทศ (2540). หน้า 111-112.

³² World Trade Organization (1995). p. 55.

นอกจากนี้ยังมีมาตรการอื่น ๆ อีก เช่น การจัดตั้งคลังสินค้าทัณฑ์บน และสิทธิพิเศษในเขตอุตสาหกรรมส่งออก เป็นต้น มาตรการต่าง ๆ เหล่านี้มีขึ้นเพื่อชดเชยการบิดเบือนราคาสินค้าและปัจจัยการผลิตอันเกิดจากการคุ้มครองอุตสาหกรรมหลักบางประเภท โดยเป็นการช่วยลดต้นทุนการผลิตของอุตสาหกรรมส่งออกภายในประเทศ ให้อยู่ในระดับที่สามารถแข่งขันอย่างเสมอภาคกับอุตสาหกรรมในต่างประเทศที่ไม่มีข้อเสียเปรียบอันเกิดจากมาตรการบิดเบือนราคาต่าง ๆ ได้

สำหรับโครงการลงทุนเพื่อการส่งออกที่อยู่ภายใต้การส่งเสริมของ BOI จะได้รับสิทธิประโยชน์ทางด้านภาษีอากรและ/หรือผลประโยชน์อื่น ๆ โดยเฉพาะถ้าโครงการลงทุนนั้นอยู่ในเขตที่ได้รับการส่งเสริม ในกรณีที่มีการเสนอให้สิทธิพิเศษในลักษณะชั่วคราวจากหลายหน่วยงาน ผู้ส่งออกสามารถเลือกใช้สิทธิพิเศษได้จากหน่วยงานใดหน่วยงานหนึ่งเท่านั้น ผู้ส่งออกสามารถขอคืนเงินภาษีนำเข้าวัตถุดิบที่ใช้ในการผลิตสินค้าเพื่อส่งออกจากรวมศุลกากร และผู้ส่งออกสามารถขอคืนเงินภาษีนำเข้าวัตถุดิบที่ใช้ในการผลิตสินค้าเพื่อขายในประเทศ โดยที่สินค้าชนิดนั้นที่ขายในประเทศจะถูกนำมาใช้เป็นวัตถุดิบเพื่อผลิตสินค้าออก โดยขอคืนเงินภาษีได้จากกระทรวงการคลัง นอกจากนี้วัตถุดิบนำเข้าเพื่อนำไปใช้ในการผลิตสินค้าเพื่อส่งออก หรือ Re-export อาจมีการนำเข้ามาเก็บไว้ในคลังทัณฑ์บนสินค้าโดยไม่ต้องเสียภาษีนำเข้า³³

³³ ธานี บุษปัทม์ และสมบัติ แจ่มแจ้ง (2539). หน้า 20-21.

ตารางที่ 2.1 เปรียบเทียบอัตราภาษีศุลกากรที่ผูกพันใน WTO กับอัตราภาษีที่เก็บจริงปี พ.ศ. 2540

หน่วย : ร้อยละ

I-O Code	สาขาอุตสาหกรรม	อัตราภาษีศุลกากรนำเข้า			
		ที่เก็บจริง ปี 2540	ผูกพันใน WTO		
			ปี 2540	ปี 2542	ปี 2547
001*	การทำนา	4.44	56.20	55.00	52.00
002	การทำไร่ข้าวโพด	46.82	54.00	50.00	40.00
003	ข้าวฟ่างและธัญญาพืช	19.41	33.71	29.39	27.21
004	การทำไร่มันสำปะหลัง	60.00	54.00	50.00	40.00
005	การเพาะปลูกพืชไร่อื่น ๆ	60.00	53.40	49.00	38.00
006	การทำไร่พืชตระกูลถั่ว	40.43	45.98	42.61	34.20
007	การทำไร่ฝัก	59.49	51.98	48.26	38.95
008	การทำสวนผลไม้	88.09	53.05	48.41	36.83
009	การทำไร่อ้อย	40.00	37.00	35.00	30.00
010*	การทำสวนมะพร้าว	80.06	58.20	57.00	54.00
011	การทำสวนปาล์ม	22.50	43.75	41.25	35.00
012	การทำไร่ป่อแก้วและปอกระเจา	ไม่มีการจัดเก็บภาษีศุลกากรนำเข้า			
013	การเพาะปลูกพืชเส้นใยอื่น ๆ	18.89	21.22	20.61	19.07
014	การทำไร่ยาสูบ	60.00	77.60	76.00	72.00
015	การทำสวนกาแฟ ชา และโกโก้	40.00	97.00	95.00	90.00
016	การทำสวนยางพารา	ไม่มีการจัดเก็บภาษีศุลกากรนำเข้า			
017	ผลิตผลทางการเกษตรอื่น ๆ	41.67	39.86	37.25	30.72
018	การปศุสัตว์	4.00	34.37	32.83	29.00
019	การเลี้ยงสุกร	15.00	37.00	35.00	30.00
020	การปศุสัตว์อื่น ๆ	15.89	31.15	29.37	24.90
021	การเลี้ยงสัตว์ปีก	20.00	36.00	32.50	30.00
022	ผลผลิตจากสัตว์ปีก	20.00	29.10	28.50	27.00
023	การเลี้ยงไหม	8.33	9.70	9.50	9.00
024	บริการทางการเกษตร	ไม่มีการจัดเก็บภาษีศุลกากรนำเข้า			
025	การทำไม้ซุง	1.00	7.00	5.00	-
026	การเผาถ่านและการทำฟืน	0.80	7.00	5.00	-
027	ผลิตภัณฑ์จากป่าและการล่าสัตว์อื่น ๆ	18.91	23.39	22.74	21.13

ตารางที่ 2.1 (ต่อ)

หน่วย : ร้อยละ

I-O Code	สาขาอุตสาหกรรม	อัตราภาษีศุลกากรนำเข้า			
		ที่เก็บจริง	ผูกพันใน WTO		
			ปี 2540	ปี 2542	ปี 2547
028	การประมงทะเล และการประมงชายฝั่ง	52.11	31.89	18.42	-
029	การประมงน้ำจืด	45.83	38.43	30.17	-
030	การทำเหมืองถ่านหิน	1.00	ไม่มีการปรับลดภาษี		
031	การผลิตน้ำมันปิโตรเลียมและก๊าซธรรมชาติ	0.40	ไม่มีการปรับลดภาษี		
032	การทำเหมืองแร่เหล็ก	1.00	30.00	30.00	-
033	การทำเหมืองแร่ดีบุก	1.00	30.00	30.00	-
034	การทำเหมืองแร่ทั้งสตน	1.00	30.00	30.00	-
035	การทำเหมืองแร่อื่นที่มีไขแร่เหล็ก	1.00	28.26	28.16	-
036	การทำเหมืองแร่ฟลูออไรท์	ไม่มีการจัดเก็บภาษีศุลกากรนำเข้า			
037	การทำเหมืองแร่ที่ใช้ทำเคมีภัณฑ์และปุ๋ย	5.00	20.00	20.00	-
038	การผลิตเกลือ	13.12	25.00	25.00	-
039	การทำเหมืองหินปูน	5.00	20.00	20.00	-
040	การทำเหมืองหินและการย่อยหิน	10.45	20.00	20.00	-
041	การทำเหมืองแร่และเหมืองหินอื่น ๆ	5.87	25.00	25.00	-
042	การฆ่าสัตว์	12.86	32.45	31.13	27.85
043	การทำเนื้อกระป๋องและผลิตภัณฑ์เนื้ออื่น ๆ	53.31	51.37	46.43	34.69
044	ผลิตภัณฑ์ที่ได้จากนํ้านม	27.06	33.54	31.32	25.76
045	การทำผลไม้และผักกระป๋องและการเก็บรักษาผักและผลไม้	52.77	52.03	46.72	33.43
046	การทำปลากระป๋อง อาหารทะเลกระป๋องและการเก็บรักษาอาหารทะเลอื่น ๆ	59.85	29.97	9.95	-
047	การผลิตน้ำมันมะพร้าวและน้ำมันปาล์ม	4.93	18.85	18.75	18.50
048	การผลิตน้ำมันสัตว์ ไขมันสัตว์ น้ำมันพืช และผลพลอยได้	17.84	27.47	26.88	25.43
049	โรงสีข้าว	3.33	9.70	9.50	9.00
050	การผลิตผลิตภัณฑ์มันสำปะหลัง	48.00	54.00	50.00	40.00
051	การบดข้าวโพด	ไม่มีการจัดเก็บภาษีศุลกากรนำเข้า			
052	การผลิตแป้งและการปั่นแป้งอื่น ๆ	42.63	40.28	37.88	31.90
053	การผลิตขนมปัง	33.83	52.25	47.08	34.17
054	การผลิตเส้นก๋วยเตี๋ยวและผลิตภัณฑ์ที่คล้ายคลึงกัน	32.64	51.00	45.00	30.00

ตารางที่ 2.1 (ต่อ)

หน่วย : ร้อยละ

I-O Code	สาขาอุตสาหกรรม	อัตรากำไรสุทธากำรนำเข้า			
		ที่เก็บจริง	ผูกพันใน WTO		
			ปี 2540	ปี 2542	ปี 2547
055	การผลิตน้ำตาล	18.74	37.87	35.45	29.37
056	การผลิตขนมชนิดต่าง ๆ	27.30	44.29	41.31	33.88
057	การผลิตน้ำแข็ง	ไม่มีการจัดเก็บภาษีสุทธากำรนำเข้า			
058	การผลิตผงชูรส	24.56	30.00	30.00	-
059	การผลิตชา กาแฟ และเครื่องคั่วสำเร็จรูปต่าง ๆ	47.33	53.25	48.75	37.50
060	การผลิตผลิตภัณฑ์อาหารอื่น ๆ	33.56	38.74	36.30	30.21
061	การผลิตอาหารสัตว์	10.00	12.73	12.33	11.33
062	การต้ม การกลั่น และการผสมสุรา	69.11	63.58	61.89	57.67
063	การผลิตเบียร์	44.98	38.72	37.60	34.80
064	อุตสาหกรรมเครื่องคั่วที่ไม่มีแอลกอฮอล์และน้ำอัดลม	20.31	67.00	65.00	60.00
065*	การบ่มและอบใบยาสูบ	60.00	77.60	76.00	72.00
066	การผลิตผลิตภัณฑ์ใบยาสูบ	48.00	67.00	65.00	60.00
067	การปั่นด้าย การทอผ้า และเส้นใยประดิษฐ์	10.00	31.03	28.84	23.44
068	การทอผ้า	19.57	63.61	53.98	29.88
069	การฟอก การพิมพ์ การย้อม และการแต่งเสร็จ	ไม่มีการจัดเก็บภาษีสุทธากำรนำเข้า			
070	การผลิตสินค้าสิ่งทอสำเร็จรูป ยกเว้นเครื่องแต่งกาย	23.08	58.56	50.37	30.00
071	การผลิตสิ่งทอ	27.24	77.23	63.73	30.00
072	การผลิตเครื่องแต่งกาย	29.77	77.79	63.83	30.00
073	การผลิตพรม และเครื่องปูลาด	32.19	65.86	54.03	30.00
074	การผลิตผลิตภัณฑ์บ้านและปอ	16.16	36.43	33.50	28.33
075	โรงฟอกหนังและการแต่งสำเร็จหนัง	7.08	31.73	27.82	27.00
076	การผลิตผลิตภัณฑ์หนังสัตว์	26.83	56.57	37.85	29.50
077	การผลิตรองเท้า ยกเว้นรองเท้ายาง	26.25	55.47	31.33	30.00
078	โรงเลื่อย	11.67	22.27	13.79	-
079	การผลิตผลิตภัณฑ์ไม้และไม้ก๊อก	23.96	29.46	22.68	-
080	การผลิตเครื่องเรือนและเครื่องตกแต่งทำด้วยไม้	19.41	45.29	22.86	-
081	การผลิตเชื้อกระดาษและกระดาษชนิดต่าง ๆ	19.31	33.06	29.88	-

ตารางที่ 2.1 (ต่อ)

หน่วย : ร้อยละ

I-O Code	สาขาอุตสาหกรรม	อัตราภาษีศุลกากรนำเข้า			
		ที่เก็บจริง	ผูกพันใน WTO		
			ปี 2540	ปี 2542	ปี 2547
082	การผลิตผลิตภัณฑ์กระดาษ	27.60	36.64	31.15	30.00
083	การพิมพ์ การพิมพ์โฆษณา	16.39	36.00	31.67	-
084	การผลิตเคมีภัณฑ์อุตสาหกรรมขั้นมูลฐาน	9.44	30.20	30.06	-
085	การผลิตปุ๋ยและยาปราบศัตรูพืช	8.72	28.33	27.22	-
086	การผลิตยางสนสังเคราะห์ เม็ดพลาสติก	24.12	35.65	30.00	-
087	การผลิตสีทา น้ำมันชักเงา และแลคเกอร์	18.13	30.00	30.00	-
088	การผลิตยารักษาโรค	10.42	30.00	30.00	-
089	การผลิตสบู่และผลิตภัณฑ์ที่ใช้สำหรับรักษาความสะอาด	15.88	39.82	30.29	30.00
090	การผลิตเครื่องสำอางค์	20.90	53.33	29.75	27.00
091	การผลิตไม้ขีดไฟ	31.42	ไม่มีการปรับลดภาษี		
092	การผลิตผลิตภัณฑ์เคมีอื่น ๆ	12.65	32.45	29.95	27.00
093	โรงกลั่นน้ำมันปิโตรเลียม	0.57	30.00	30.00	-
094	การผลิตผลิตภัณฑ์อื่น ๆ จากน้ำมันปิโตรเลียม	5.01	23.73	20.67	-
095	การผลิตยางแผ่นรมควัน ยางเครปและยางแท่ง	20.00	34.00	30.00	-
096	การผลิตยางนอกและยางใน	34.29	32.00	30.00	-
097	การผลิตผลิตภัณฑ์ยางอื่น ๆ	29.45	42.95	30.00	-
098	การผลิตผลิตภัณฑ์พลาสติก	34.48	41.80	29.93	30.00
099	การผลิตกระเบื้องและเครื่องปั้นดินเผา	62.31	46.52	30.00	-
100	การผลิตแก้วและผลิตภัณฑ์แก้ว	19.08	39.04	34.54	29.82
101	การผลิตผลิตภัณฑ์จากดินที่ใช้กับงานก่อสร้าง	47.50	34.00	30.00	-
102	การผลิตซีเมนต์	10.00	ไม่มีการปรับลดภาษี		
103	การผลิตผลิตภัณฑ์คอนกรีต	18.57	34.00	30.00	-
104	การผลิตผลิตภัณฑ์โลหะอื่น ๆ	19.50	37.02	30.00	-
105	อุตสาหกรรมเหล็กและเหล็กกล้า	1.55	28.00	28.00	-
106	การผลิตผลิตภัณฑ์เหล็กกล้า	9.17	30.34	29.84	-
107	การผลิตผลิตภัณฑ์โลหะที่มีไขเหล็ก	10.16	19.82	17.21	-
108	การผลิตเครื่องตัด เครื่องมือและเครื่องใช้ที่ทำด้วยเหล็กและเหล็กกล้าทั่วไป	21.34	33.25	29.38	-

ตารางที่ 2.1 (ต่อ)

หน่วย : ร้อยละ

I-O Code	สาขาอุตสาหกรรม	อัตราการมีมูลค่าการนำเข้า			
		ที่เก็บจริง	ผูกพันใน WTO		
			ปี 2540	ปี 2542	ปี 2547
109	การผลิตเครื่องเรือนและเครื่องติดตั้งซึ่งทำด้วยโลหะเป็นส่วนใหญ่	20.00	39.44	22.78	-
110	การผลิตผลิตภัณฑ์โลหะ	18.63	28.00	25.00	-
111	การผลิตผลิตภัณฑ์โลหะอื่นๆ	17.60	29.53	24.06	-
112	การผลิตเครื่องยนต์และเครื่องกังหัน	13.42	26.76	24.59	-
113	การผลิตเครื่องจักรและอุปกรณ์ทางการเกษตรกรรม	5.64	24.05	20.00	-
114	การผลิตเครื่องจักรที่ใช้ประดิษฐ์เครื่องมือและเครื่องโลหะ	5.82	24.64	21.00	-
115	การผลิตเครื่องจักรและอุปกรณ์พิเศษ	7.50	25.06	20.92	-
116	การผลิตเครื่องมือเครื่องใช้ในสำนักงานและในครัวเรือน	15.82	35.32	27.36	-
117	การผลิตเครื่องจักรและเครื่องมือไฟฟ้าสำหรับงานอุตสาหกรรม	12.27	26.86	22.43	-
118	การผลิตอุปกรณ์และเครื่องมือทางวิทยุ โทรทัศน์และการคมนาคม	14.18	37.48	28.52	-
119	การผลิตเครื่องใช้และอุปกรณ์ไฟฟ้าภายในบ้าน	23.21	38.57	30.00	-
120	การผลิตลวดและสายเคเบิลชนิดหุ้มฉนวน	16.88	33.75	30.00	-
121	การผลิตมือเก็บประจุไฟฟ้าและแบตเตอรี่ต่างๆ	28.99	37.88	29.38	-
122	การผลิตเครื่องมือเครื่องใช้ไฟฟ้าอื่นๆ	15.54	35.24	29.56	-
123	การต่อและการซ่อมเรือ	16.37	32.00	30.00	-
124	การผลิตรถไฟ	4.28	30.00	30.00	-
125	การผลิตยานยนต์	36.42	90.16	66.00	-
126	การผลิตรถจักรยานยนต์และรถจักรยาน	36.80	37.67	25.00	-
127	การซ่อมแซมยานพาหนะทุกชนิด	ไม่มีการจัดเก็บภาษีมูลค่าการนำเข้า			
128	การผลิตอากาศยาน	4.28	ไม่มีการปรับลดภาษี		
129	การผลิตเครื่องมือและอุปกรณ์วิทยาศาสตร์และการแพทย์	6.05	29.15	26.44	-
130	การผลิตเครื่องมือเครื่องใช้เกี่ยวกับการถ่ายภาพและสายตา	15.82	35.11	30.00	-
131	การผลิตนาฬิกา	17.27	36.04	30.00	-
132	การผลิตเครื่องประดับและกิจกรรมที่เกี่ยวข้อง	6.61	12.30	7.62	-
133	การผลิตเครื่องดนตรีและเครื่องกีฬา	18.77	36.67	30.00	-
134	การผลิตสินค้าอุตสาหกรรมอื่น ๆ	23.16	41.65	32.62	30.00

หมายเหตุ : sector ที่มี * เป็นอัตราภายนอกโควตานำเข้า

ที่มา : กองเศรษฐกิจการค้าอาเซียน กรมเศรษฐกิจการพาณิชย์ (2538)

ตารางที่ 2.2 เปรียบเทียบอัตราภาษีศุลกากรที่ผูกพันใน AFTA กับอัตราภาษีที่เก็บจริงปี พ.ศ. 2540

หน่วย : ร้อยละ

I-O Code	สาขาอุตสาหกรรม	อัตราภาษีศุลกากรนำเข้า				
		ที่เก็บจริง ปี 2540	ผูกพันใน AFTA			
			ปี 2540	ปี 2542	ปี 2544	ปี 2546
001*	การทำนา	4.44	ตามสภาพ	20.00	15.00	5.00
002	การทำไร่ข้าวโพด	29.32	25.00	20.00	15.00	5.00
003	ข้าวฟ่างและธัญญาพืช	3.57	25.00	20.00	15.00	5.00
004	การทำไร่มันสำปะหลัง	25.00	25.00	20.00	15.00	5.00
005	การเพาะปลูกพืชไร่อื่น ๆ	25.00	25.00	20.00	15.00	5.00
006	การทำไร่พืชตระกูลถั่ว	21.52	21.52	17.17	12.83	5.00
007	การทำไร่ฝัก	24.29	24.29	19.29	14.52	5.00
008	การทำสวนผลไม้	24.51	24.51	19.63	14.76	5.00
009	การทำไร่อ้อย	25.00	25.00	20.00	15.00	5.00
010	การทำสวนมะพร้าว	25.00	25.00	20.00	15.00	5.00
011	การทำสวนปาล์ม	25.00	25.00	20.00	15.00	5.00
012	การทำไร่ปอแก้วและปอกระเจา	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
013*	การเพาะปลูกพืชเส้นใยอื่น ๆ	13.28	14.94	13.06	9.72	4.72
014	การทำไร่ยาสูบ	25.00	25.00	20.00	15.00	5.00
015	การทำสวนกาแฟ ชา และโกโก้	25.00	25.00	20.00	15.00	5.00
016	การทำสวนยางพารา	ไม่มีการจัดเก็บภาษีศุลกากรนำเข้า				
017*	ผลิตผลทางการเกษตรอื่น ๆ	20.93	21.44	16.91	12.45	5.00
018	การปลูกสัตว์	2.00	2.00	2.00	2.00	2.00
019	การเลี้ยงสุกร	8.75	8.75	7.50	6.25	3.75
020	การปลูกสัตว์อื่น ๆ	11.10	5.84	4.39	3.07	2.55
021	การเลี้ยงสัตว์ปีก	7.50	7.50	5.00	2.50	2.50
022	ผลผลิตจากสัตว์ปีก	10.00	10.00	7.50	5.83	2.50
023	การเลี้ยงไหม	5.00	5.00	5.00	5.00	5.00
024	บริการทางการเกษตร	ไม่มีการจัดเก็บภาษีศุลกากรนำเข้า				
025	การทำไม้ซุง	0.54	0.54	0.54	0.54	0.54
026	การเผาถ่านและการทำฟืน	0.70	0.70	0.70	0.70	0.70
027	ผลิตภัณฑ์จากป่าและการล่าสัตว์อื่น ๆ	9.08	9.08	6.66	5.85	4.56

ตารางที่ 2.2 (ต่อ)

หน่วย : ร้อยละ

I-O Code	สาขาอุตสาหกรรม	อัตรากำยี่สิบศุลกากรนำเข้า				
		ที่เก็บจริง	ผูกพันใน AFTA			
			ปี 2540	ปี 2542	ปี 2544	ปี 2546
028	การประมงทะเล และการประมงชายฝั่ง	21.84	21.84	16.84	11.84	5.00
029	การประมงน้ำจืด	19.17	19.17	15.00	10.83	4.17
030	การทำเหมืองถ่านหิน	1.00	1.00	1.00	1.00	1.00
031*	การผลิตน้ำมันปิโตรเลียมและก๊าซธรรมชาติ	0.20	0.33	8.20	6.20	2.20
032	การทำเหมืองแร่เหล็ก	1.00	1.00	1.00	1.00	1.00
033	การทำเหมืองแร่ดีบุก	1.00	1.00	1.00	1.00	1.00
034	การทำเหมืองแร่ทั้งสเดน	1.00	1.00	1.00	1.00	1.00
035	การทำเหมืองแร่อื่นที่มีไขแร่เหล็ก	1.00	1.00	1.00	1.00	1.00
036	การทำเหมืองแร่ฟลูออไรท์	ไม่มีการจัดเก็บภาษีศุลกากรนำเข้า				
037	การทำเหมืองแร่ที่ใช้ทำเคมีภัณฑ์และปุ๋ย	5.71	5.71	5.00	5.00	5.00
038	การผลิตเกลือ	5.00	5.00	5.00	5.00	5.00
039	การทำเหมืองหินปูน	7.00	7.00	5.00	5.00	5.00
040	การทำเหมืองหินและการข่อยหิน	11.36	11.36	9.55	7.73	5.00
041	การทำเหมืองแร่และเหมืองหินอื่น ๆ	5.53	5.53	4.89	4.89	4.89
042	การฆ่าสัตว์	6.07	6.07	4.82	3.57	1.79
043	การทำเนื้อกระป๋องและผลิตภัณฑ์เนื้ออื่น ๆ	24.70	24.70	19.70	14.80	5.00
044	ผลิตภัณฑ์ที่ได้จากนํ้านม	15.77	15.77	12.83	9.89	4.30
045	การทำผลไม้และผักกระป๋องและการเก็บรักษาผักและผลไม้	25.00	25.00	20.00	15.00	5.00
046	การทำปลากระป๋อง อาหารทะเลกระป๋องและการเก็บรักษาอาหารทะเลอื่น ๆ	25.00	25.00	20.00	15.00	5.00
047*	การผลิตน้ำมันมะพร้าวและน้ำมันปาล์ม	2.89	2.29	0.00	0.00	0.00
048*	การผลิตน้ำมันสัตว์ ไขมันสัตว์ น้ำมันพืช และผลพลอยได้	11.70	14.00	8.87	5.60	4.67
049*	โรงสีข้าว	0.59	5.00	19.56	14.71	5.00
050	การผลิตผลิตภัณฑ์มันสำปะหลัง	25.00	25.00	20.00	15.00	5.00
051	การบดข้าวโพด	ไม่มีการจัดเก็บภาษีศุลกากรนำเข้า				
052	การผลิตแป้งและการบั่นแป้งอื่น ๆ	22.37	22.37	17.53	12.87	4.87
053	การผลิตขนมปัง	24.17	24.17	19.17	14.17	5.00
054	การผลิตเส้นก๋วยเตี๋ยวและผลิตภัณฑ์ที่คล้ายคลึงกัน	25.00	25.00	20.00	15.00	5.00

ตารางที่ 2.2 (ต่อ)

หน่วย : ร้อยละ

I-O Code	สาขาอุตสาหกรรม	อัตรารายีศุลกากรนำเข้า				
		ที่เก็บจริง	ผูกพันใน AFTA			
			ปี 2540	ปี 2542	ปี 2544	ปี 2546
055*	การผลิตน้ำตาล	10.51	12.50	11.45	8.55	4.35
056	การผลิตขนมชนิดต่าง ๆ	17.81	17.81	12.81	9.38	5.00
057	การผลิตน้ำแข็ง	ไม่มีการจัดเก็บรายีศุลกากรนำเข้า				
058	การผลิตผงชูรส	20.00	20.00	10.00	5.00	5.00
059	การผลิตชา กาแฟ และเครื่องดื่มกึ่งสำเร็จรูปต่าง ๆ	25.00	25.00	20.00	15.00	5.00
060*	การผลิตผลิตภัณฑ์อาหารอื่น ๆ	18.65	18.79	14.15	10.76	5.00
061	การผลิตอาหารสัตว์	5.00	5.00	5.00	5.00	5.00
062*	การต้ม การกลั่น และการผสมสุรา	21.43	25.00	20.00	15.00	5.00
063*	การผลิตเบียร์	32.13	11.25	11.00	8.00	4.00
064*	อุตสาหกรรมเครื่องคัมที่ไม่มีแอลกอฮอล์ และน้ำอัดลม	10.00	16.67	8.80	12.00	4.00
065	การบ่มและอบใบยาสูบ	25.00	25.00	20.00	15.00	5.00
066	การผลิตผลิตภัณฑ์ใบยาสูบ	23.00	23.00	18.00	13.00	5.00
067	การปั่นด้าย การทอผ้า และเส้นใยประดิษฐ์	13.58	13.58	7.11	5.37	4.98
068	การทอผ้า	19.26	19.26	9.62	5.02	4.99
069	การฟอก การพิมพ์ การย้อม และการแต่งเสริ่ง	ไม่มีการจัดเก็บรายีศุลกากรนำเข้า				
070	การผลิตสินค้าสิ่งทอถักสำเร็จรูป ยกเว้นเครื่องแต่งกาย	18.46	18.46	9.18	5.00	5.00
071	การผลิตสิ่งถัก	19.80	19.80	9.93	5.00	5.00
072	การผลิตเครื่องแต่งกาย	19.95	19.95	10.18	5.25	4.98
073	การผลิตพรม และเครื่องปูลาด	20.73	21.25	12.68	7.68	5.00
074	การผลิตผลิตภัณฑ์บ้านและปอ	17.26	17.26	11.40	7.79	5.00
075	โรงฟอกหนังและการแต่งสำเร็จหนัง	5.44	5.44	5.09	4.86	4.05
076	การผลิตผลิตภัณฑ์หนังสัตว์	17.56	17.56	9.54	5.48	4.75
077	การผลิตรองเท้า ยกเว้นรองเท้ายาง	24.22	24.22	19.22	14.38	5.00
078	รองเท้า	9.96	9.96	9.21	6.82	3.39
079*	การผลิตผลิตภัณฑ์ไม้และไม้ก๊อก	14.41	14.93	11.14	7.69	4.59
080	การผลิตเครื่องเรือนและเครื่องตกแต่งทำด้วยไม้	19.71	19.71	19.41	14.71	5.00
081*	การผลิตเชือกกระดาษและกระดาษชนิดต่าง ๆ	17.77	17.92	16.54	12.57	5.00
082	การผลิตผลิตภัณฑ์กระดาษ	23.13	23.13	17.75	13.25	5.00

ตารางที่ 2.2 (ต่อ)

หน่วย : ร้อยละ

I-O Code	สาขาอุตสาหกรรม	อัตราภาษีศุลกากรนำเข้า				
		ที่เก็บจริง	ผูกพันใน AFTA			
			ปี 2540	ปี 2542	ปี 2544	ปี 2546
083	การพิมพ์ การพิมพ์โฆษณา	13.75	13.75	11.39	8.75	3.75
084*	การผลิตเคมีภัณฑ์อุตสาหกรรมขั้นมูลฐาน	6.28	6.08	5.12	4.92	4.90
085	การผลิตนํ้าและยาปราบศัตรูพืช	7.70	7.70	4.91	4.22	4.22
086	การผลิตยางสนสังเคราะห์ มีคพลาสติก	19.33	19.33	12.38	8.29	5.00
087	การผลิตสีทา น้ำมันชักเงา และแลคเกอร์	14.69	14.69	9.69	7.81	5.00
088	การผลิตยารักษาโรค	7.50	7.50	4.51	4.44	4.44
089	การผลิตสบู่และผลิตภัณฑ์ที่ใช้สำหรับรักษาความสะอาด	23.18	23.18	18.82	14.12	5.00
090	การผลิตเครื่องสำอางค์	22.29	24.32	18.54	13.75	5.00
091	การผลิตไม้ขีดไฟ	20.00	20.00	20.00	15.00	5.00
092*	การผลิตผลิตภัณฑ์เคมีอื่น ๆ	10.14	10.66	8.75	6.19	4.87
093*	โรงกลั่นน้ำมันปิโตรเลียม	0.59	1.57	13.86	10.52	3.86
094*	การผลิตผลิตภัณฑ์อื่น ๆ จากน้ำมันปิโตรเลียม	7.10	7.14	7.48	5.88	3.68
095	การผลิตยางแผ่นรมควัน ยางเครปและยางแท่ง	11.40	11.40	6.63	5.35	5.00
096	การผลิตยางนอกและยางใน	17.41	17.41	8.89	5.00	5.00
097	การผลิตผลิตภัณฑ์ยางอื่น ๆ	18.55	18.55	9.55	5.64	4.91
098	การผลิตผลิตภัณฑ์พลาสติก	24.62	24.62	19.49	14.49	5.00
099	การผลิตกระเบื้องและเครื่องปั้นดินเผา	17.35	17.35	9.41	5.00	5.00
100	การผลิตแก้วและผลิตภัณฑ์แก้ว	16.61	16.61	9.60	5.64	4.94
101	การผลิตผลิตภัณฑ์จากหินที่ใช้กับงานก่อสร้าง	20.00	20.00	15.00	10.00	5.00
102	การผลิตซีเมนต์	5.00	5.00	4.00	4.00	4.00
103	การผลิตผลิตภัณฑ์คอนกรีต	22.86	22.86	17.86	13.57	5.00
104	การผลิตผลิตภัณฑ์โลหะอื่น ๆ	17.60	17.60	14.50	10.60	5.00
105*	อุตสาหกรรมเหล็กและเหล็กกล้า	1.48	1.49	1.97	1.84	1.58
106*	การผลิตผลิตภัณฑ์เหล็กกล้า	9.21	13.65	14.54	10.79	4.98
107	การผลิตผลิตภัณฑ์โลหะที่มีไขเหล็ก	10.11	10.11	8.59	7.07	4.63
108	การผลิตเครื่องตัด เครื่องมือและเครื่องใช้ที่ทำด้วยเหล็กและเหล็กกล้าทั่วไป	13.78	13.78	9.57	7.50	5.00
109	การผลิตเครื่องเรือนและเครื่องคัดซึ่งทำด้วยโลหะเป็นส่วนใหญ่	17.63	17.63	10.53	6.58	5.00

ตารางที่ 2.2 (ต่อ)

หน่วย : ร้อยละ

I-O Code	สาขาอุตสาหกรรม	อัตรานำเข้าสุดท้าย				
		ที่เก็บจริง	ผูกพันใน AFTA			
			ปี 2540	ปี 2542	ปี 2544	ปี 2546
110*	การผลิตผลิตภัณฑ์โลหะ	20.76	21.63	17.19	12.60	4.90
111*	การผลิตผลิตภัณฑ์โลหะอื่น ๆ	17.33	17.44	14.84	10.94	4.94
112	การผลิตเครื่องยนต์และเครื่องกังหัน	9.32	9.32	7.04	5.89	4.84
113	การผลิตเครื่องจักรและอุปกรณ์ทางการเกษตรกรรม	3.81	3.81	3.60	3.60	3.60
114	การผลิตเครื่องจักรที่ใช้ประดิษฐ์เครื่องมือและเครื่องโลหะ	4.02	4.02	3.97	3.97	3.97
115	การผลิตเครื่องจักรและอุปกรณ์พิเศษ	5.05	5.05	4.52	4.22	3.81
116	การผลิตเครื่องมือเครื่องใช้ในสำนักงานและในครัวเรือน	12.99	12.99	10.02	7.33	4.31
117	การผลิตเครื่องจักรและเครื่องมือไฟฟ้าสำหรับงานอุตสาหกรรม	12.49	12.49	10.97	8.08	4.56
118	การผลิตอุปกรณ์และเครื่องมือทางวิทยุ โทรทัศน์ และการคมนาคม	12.76	12.76	10.34	7.72	4.20
119	การผลิตเครื่องใช้และอุปกรณ์ไฟฟ้าภายในบ้าน	19.46	19.46	14.82	10.36	5.00
120	การผลิตลวดและสายเคเบิลชนิดหุ้มฉนวน	20.63	20.63	16.88	13.13	5.00
121	การผลิตหม้อเก็บประจุไฟฟ้าและแบตเตอรี่ต่าง ๆ	16.88	3.75	3.75	3.75	3.75
122	การผลิตเครื่องมือเครื่องใช้ไฟฟ้าอื่น ๆ	15.65	15.78	13.96	10.97	4.93
123	การต่อและการซ่อมเรือ	8.43	8.43	7.38	6.07	3.43
124	การผลิตรถไฟ	2.33	2.33	2.06	2.06	2.06
125	การผลิตยานยนต์	17.20	17.20	14.33	10.69	4.91
126	การผลิตรถจักรยานยนต์และรถจักรยาน	21.60	21.60	17.20	12.80	4.40
127	การซ่อมแซมยานพาหนะทุกชนิด	ไม่มีการจัดเก็บภาษีสุดท้าย				
128	การผลิตอากาศยาน	2.72	2.72	2.72	2.72	2.72
129	การผลิตเครื่องมือและอุปกรณ์วิทยาศาสตร์ และการแพทย์	4.90	4.90	4.54	4.34	4.14
130	การผลิตเครื่องมือเครื่องใช้เกี่ยวกับการถ่ายภาพและสายตา	11.04	11.04	9.85	7.84	5.00
131	การผลิตนาฬิกา	17.27	17.27	12.36	9.36	5.00
132	การผลิตเครื่องประดับและกิจกรรมที่เกี่ยวข้อง	6.16	6.16	3.55	2.28	2.28
133*	การผลิตเครื่องดนตรีและเครื่องกีฬา	9.17	9.32	8.45	6.79	4.98
134*	การผลิตสินค้าอุตสาหกรรมอื่น ๆ	20.36	20.55	16.40	11.93	4.55

หมายเหตุ : sector ที่มี * เป็น sector ที่มีการเก็บภาษีตามอัตรานำเข้าตามสภาพ

ที่มา : กองเศรษฐกิจการค้าอาเซียน กรมเศรษฐกิจการพาณิชย์ (2538)

ตารางที่ 2.3 สินค้าที่ต้องเสียค่าธรรมเนียมพิเศษในการนำเข้าของกระทรวงพาณิชย์

ชนิดสินค้า	ค่าธรรมเนียมที่เรียกเก็บ	เหตุผลในการควบคุม
ปลาป่น (เฉพาะชนิดคุณภาพ 60 โปรตีนขึ้นไป)	เมตริกตันละ 1,400 บาท	เพื่อรักษาระดับราคา วัตถุประสงค์อาหารสัตว์ภายในประเทศ
ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์	เมตริกตันละ 1,000 บาท	เพื่อให้มีการนำเข้าวัตถุประสงค์อาหารสัตว์อย่างเพียงพอโดยไม่กระทบกระเทือนต่อเกษตรกรผู้ปลูกข้าวโพดภายในประเทศ
กากถั่วเหลือง	เมตริกตันละ 2,519 บาท	เพื่อรักษาระดับราคาวัตถุประสงค์อาหารสัตว์ภายในประเทศ
ไฮโดรเจนเปอร์ออกไซด์ (เฉพาะที่มีถิ่นกำเนิดจากประเทศอินเดีย)	ร้อยละ 30 ของราคา f.o.b ณ ท่าเรือในประเทศอินเดีย	เพื่อคุ้มครองการผลิตสินค้าภายในประเทศ

ที่มา : กรมการค้าต่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์ (2540)

ตารางที่ 2.4 สินค้าที่ต้องเสียค่าธรรมเนียมพิเศษในการนำเข้าของคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน

ชนิดสินค้า	อัตราค่าธรรมเนียมที่เรียกเก็บ	ระยะเวลาที่บังคับใช้
ผลิตภัณฑ์แผ่นเหล็กรีดทำด้วยเหล็กกล้าไม่เป็นสนิมรีดเย็นที่มีความหนาตั้งแต่ 0.4 - 5 มม.	ร้อยละ 9 ของราคา c.i.f.	21 สค. 2540 ถึง 20 สค. 2541
เหล็กรูปพรรณทำด้วยเหล็กหรือเหล็กกล้าไม่เจือหน้าตัดรูป U, I และ H	ร้อยละ 6 ของราคา c.i.f.	21 สค. 2540 ถึง 20 สค. 2541
ท่อนและเส้นของเหล็กหรือเหล็กกล้าไม่เจือที่ได้จากการรีดร้อน ขดเป็นม้วนอย่างไม่เป็นระเบียบ	ร้อยละ 5 ของราคา c.i.f.	21 สค. 2540 ถึง 20 สค. 2541
ไฮโดรเจนเปอร์ออกไซด์	ร้อยละ 10 ของราคา c.i.f.	21 สค. 2540 ถึง 20 สค. 2541

หมายเหตุ : ค่าธรรมเนียมพิเศษข้างต้นมิให้ใช้บังคับกับผลิตภัณฑ์หรือผลิตภัณฑ์นำเข้าใช้ในการผลิตเพื่อส่งออก

ที่มา : ประกาศคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนที่ ส1/2540, ส2/2540, ส3/2540, ส4/2540

ตารางที่ 2.5 สินค้าที่ต้องขออนุญาตในการนำเข้าปี พ.ศ. 2540 ของประเทศไทย

ชนิดสินค้า	เหตุผลในการควบคุม
สินค้าเกษตรกรรม	
1. พริกไทย ^{NAL}	เพื่อคุ้มครองเกษตรกร
2. กระเทียม ^{NAL}	เพื่อคุ้มครองเกษตรกร
3. หอมหัวใหญ่ ^{NAL}	เพื่อส่งเสริมการผลิตและคุ้มครองเกษตรกรผู้เพาะปลูก
4. เมล็ดพันธุ์หอมหัวใหญ่	เพื่อควบคุมการผลิตหอมหัวใหญ่ให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาด
5. หัวมันฝรั่ง	เพื่อคุ้มครองเกษตรกร
6. ลำไยแห้ง	เพื่อคุ้มครองการผลิตภายในประเทศ
7. ปลาป่น ^{NAL}	เพื่อช่วยเหลือชาวประมง และคุ้มครองการผลิตปลาป่นภายในประเทศ
8. มะพร้าว	เพื่อคุ้มครองเกษตรกรผู้เพาะปลูกมะพร้าวในประเทศ
9. น้ำมันมะพร้าว	เพื่อคุ้มครองเกษตรกรและการผลิตภายในประเทศ
10. ถั่วเหลือง	เพื่อคุ้มครองเกษตรกรผู้ปลูกถั่วเหลืองภายในประเทศ
11. น้ำมันถั่วเหลือง	เพื่อคุ้มครองการผลิตภายในประเทศ
12. น้ำมันปาล์ม	เพื่อคุ้มครองการผลิตภายในประเทศ
13. เมล็ดกาแฟ ^{NAL}	เพื่อคุ้มครองการผลิตภายในประเทศ
14. ผลิตภัณฑ์กาแฟ ^{AL}	เพื่อคุ้มครองการผลิตภายในประเทศ
15. ชาใบ-ชาผง	เพื่อคุ้มครองการผลิตภายในประเทศ
16. หางนมผง (นมผงขาด มันเนย)	เพื่อพัฒนาอุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์น้ำนมและยกระดับรายได้ของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนม
17. นมสดและเครื่องดื่มประเภทนมปรุงแต่ง	เพื่อส่งเสริมการผลิตและคุ้มครองเกษตรกรภายในประเทศ
18. เส้นไหม	เพื่อคุ้มครองอุตสาหกรรมภายในประเทศ
19. กระสอบป่าน ^{NAL}	เพื่อคุ้มครองอุตสาหกรรมภายในประเทศ
20. ปอแก้วและปอกระเจา ^{NAL}	เพื่อคุ้มครองเกษตรกร
21. ไม้และไม้แปรรูปทุกชนิด รวมทั้งสิ่งประดิษฐ์ เครื่องใช้หรือสิ่งอื่นใดที่ทำด้วยไม้ ^{AL}	เพื่ออำนวยความสะดวกทางการค้าระหว่างประเทศ

ตารางที่ 2.5 (ต่อ)

ชนิดสินค้า	เหตุผลในการควบคุม
สินค้าอุตสาหกรรม	
22. น้ำตาลทราย ^{NAL}	เพื่อคุ้มครองอุตสาหกรรมภายในประเทศ
23. ทองคำ	เพื่อควบคุมการนำทองคำเข้ามาในราชอาณาจักร
24. น้ำมันเบนฟทา	เพื่อให้เหมาะสมกับภาวะการค้ำน้ำมันเชื้อเพลิง
25. เศษ เศษตัด และของที่ใช้ไม่ได้ซึ่งเป็นพลาสติก	เพื่อรักษาสິงแวดล้อมและป้องกันอันตรายต่อสุขภาพของผู้บริโภค
26. เหยี่ยวโลหะ	เพื่อป้องกันการปลอมแปลงเหรียญกษาปณ์ทุกชนิด
27. เคมีภัณฑ์ประเภทไวน์ลคลอไรด์โมโนเมอร์	เพื่อป้องกันอันตรายและอากาศเป็นพิษ
28. สาร CLENBUTEROL	เพื่อความปลอดภัยและรักษาสุขภาพอนามัยของประชาชนผู้บริโภคเนื้อสุกร
29. เครื่องแต่งกาย	เพื่อติดตามปริมาณการนำเข้าให้อยู่ในปริมาณที่เหมาะสมกับสถานการณ์
30. ภาชนะกระเบื้องเคลือบ	เพื่อป้องกันอันตรายอันจะเกิดแก่สาธารณสุข
31. หินจำพวกที่ใช้ทำอนุสาวรีย์หรือหินก่อสร้าง	เพื่อคุ้มครองอุตสาหกรรมภายในประเทศและสงวนเงินตราต่างประเทศ
32. หินอ่อน	เพื่อเป็นการส่งเสริมและคุ้มครองอุตสาหกรรมในประเทศ
33. ก๊าซปิโตรเลียมเหลว	เพื่อให้เหมาะสมกับปริมาณการใช้ก๊าซปิโตรเลียมเหลวภายในประเทศ
34. เลื่อยโซ่	เพื่อป้องกันการลักลอบตัดไม้ทำลายป่า
35. เครื่องยนต์ ส่วนประกอบ และอุปกรณ์ประกอบ ที่ใช้แล้วของรถจักรยานยนต์	เพื่อประโยชน์ในการป้องกันอุบัติเหตุและปัญหาการจราจร
36. เครื่องเล่นเกมส์	เพื่อประโยชน์ของความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของประชาชน
37. เครื่องพิมพ์รื่องเล็กหรืออินทวไล และ เครื่องถ่ายเอกสารชนิดสอคลี ^{AL}	เพื่อป้องกันการปลอมแปลงหรือเลียนแบบธนบัตร
38. รถยนต์ใช้แล้ว	เพื่อคุ้มครองอุตสาหกรรมภายในประเทศ สงวนเงินตราต่างประเทศและป้องกันมลภาวะภายในประเทศ
39. รถยกใช้แล้ว	เพื่อคุ้มครองอุตสาหกรรมภายในประเทศ สงวนเงินตราต่างประเทศและป้องกันมลภาวะภายในประเทศ
40. รถยนต์นั่งใช้แล้ว	เพื่อคุ้มครองอุตสาหกรรมภายในประเทศ
41. รถจักรยานยนต์	เพื่อสงวนเงินตราต่างประเทศ

ตารางที่ 2.5 (ต่อ)

ชนิดสินค้า	เหตุผลในการควบคุม
สินค้าที่มีมาตรการจัดระเบียบการนำเข้า	
42. รถยนต์บรรทุกคนโดยสาร	เพื่อคุ้มครองอุตสาหกรรมในประเทศและสงวนเงินตราต่างประเทศ
43. เครื่องจักรที่ใช้ในการละเมิดลิขสิทธิ์	เพื่อประโยชน์ในการตรวจสอบและป้องปรามการละเมิดลิขสิทธิ์
44. โบราณวัตถุ	เพื่อประโยชน์ในการปราบปรามและป้องกันการลักลอบนำโบราณวัตถุของต่างประเทศเข้ามา
45. ตู้เย็นที่มีการใช้สารซีเอฟซี	เพื่อประโยชน์ในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและเพื่อความปลอดภัยของสาธารณสุข
46. ปลาทุนาครีบล้าง	1. เพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและป้องกันปลาโลมาอันเนื่องมาจากการจับปลาทุนาชนิดครีบล้าง 2. เพื่อประโยชน์ทางการค้าระหว่างประเทศ
47. น้ำมันเบนซิน	เพื่อให้เหมาะสมกับภาวะการค้าน้ำมันเชื้อเพลิง
48. น้ำมันก๊าด	เพื่อให้เหมาะสมกับภาวะการค้าน้ำมันเชื้อเพลิง
49. น้ำมันดีเซล	เพื่อให้เหมาะสมกับภาวะการค้าน้ำมันเชื้อเพลิง

หมายเหตุ : AL การออกใบอนุญาตนำเข้าแบบอัตโนมัติ
NAL การออกใบอนุญาตนำเข้าแบบไม่อัตโนมัติ

ที่มา : กรมการค้าต่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์ (2540)

ตารางที่ 2.6 อัตราภาษีอากรขาออกของประเทศไทยในปี พ.ศ. 2540

H-S Code	ชนิดสินค้า	อัตราอากรขาออก
410110105 และ 410110206	1. หนังโคและกระบือคืบ	5 บาทต่อกิโลกรัม
411000004	2. หนังโคและกระบือ เฉพาะเศษตัด เศษและผง ซึ่งสามารถใช้ในอุตสาหกรรมทำหนังและอุตสาหกรรมผลิตหนัง	4 บาทต่อกิโลกรัม
440420094	3. ไม้และไม้แปรรูปที่ได้จากต้นยางกระกูลซีเวีย	ร้อยละ 3
440890908	4. ไม้รวกและไม้มะพร้าว	ร้อยละ 5
440890100	5. ไม้วีเนียร์	ร้อยละ 10

ที่มา : กรมศุลกากร

ตารางที่ 2.7 สินค้าที่ต้องขออนุญาตในการส่งออกปี พ.ศ. 2540 ของประเทศไทย

ชนิดสินค้า	เหตุผลในการควบคุม
สินค้าเกษตรกรรม	
1. ข้าวเปลือก ข้าวกล้อง ข้าวสาร ข้าวเหนียว	เพื่อป้องกันการขาดแคลนและเพื่อจัดระเบียบการส่งออก
2. เมล็ดปอ ^{NAL}	เพื่อสงวนไว้ใช้ภายในประเทศ
3. ผลิตภัณฑ์มันสำปะหลัง ^{AL (non-EU)}	เพื่อเป็นไปตามข้อตกลงการค้าผลิตภัณฑ์มันสำปะหลังระหว่างไทยกับสหภาพยุโรป
4. เมล็ดกาแฟ ^{AL}	เพื่ออนุรักษ์ตามข้อบังคับขององค์การกาแฟระหว่างประเทศที่ไทยเป็นสมาชิกอยู่
5. ผลิตภัณฑ์กาแฟ ^{AL}	เพื่ออนุรักษ์ตามข้อบังคับขององค์การกาแฟระหว่างประเทศที่ไทยเป็นสมาชิกอยู่
6. กากถั่ว (ทั้งถั่วเหลืองและถั่วลิสง) ^{NAL}	เพื่อป้องกันการขาดแคลนภายในประเทศ
7. ไม้และไม้แปรรูป ^{NAL}	เพื่อป้องกันการขาดแคลนไม้ภายในประเทศ
8. หวาย ^{NAL}	เพื่อสงวนไว้ใช้ภายในประเทศ
9. ถ่านไม้ ^{NAL}	เพื่อป้องกันการขาดแคลนถ่านไม้
10. ช้าง ม้า ลา สุนัข ^{NAL}	เพื่อสงวนไว้ใช้ในประเทศ
11. โค กระบือ ^{NAL}	เพื่อป้องกันการขาดแคลนภายในประเทศ
12. กระแต ^{NAL}	เพื่อสงวนและคุ้มครองกระแตมิให้สูญพันธุ์
13. สัตว์ป่า 277 ชนิด ^{NAL}	เพื่อสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า
14. ชากสัตว์ป่า 291 ^{NAL}	เพื่อสงวนและคุ้มครอง
15. ชากเต่า ^{NAL}	เพื่อสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า
16. ปากะรัง ^{NAL}	เพื่อสงวนและป้องกันการทำลายแหล่งเพาะพันธุ์ปลา
17. เต่าจักร ^{NAL}	เพื่อสงวนและคุ้มครองเต่าจักรมิให้สูญพันธุ์
18. ปลาทะเลสวยงาม ^{NAL}	เพื่อสงวนและคุ้มครองปลาทะเลสวยงามที่หายาก
19. สัตว์น้ำที่ใกล้จะสูญพันธุ์ ^{NAL}	เพื่อสงวนและคุ้มครอง
20. กุ้งกุลาดำมีชีวิต ^{NAL}	เพื่อส่งเสริมการเพาะเลี้ยงและคุ้มครองเกษตรกรผู้เลี้ยง
21. หอยมุกและผลิตภัณฑ์ ^{NAL}	เพื่อสงวนไว้ใช้ในประเทศ

ตารางที่ 2.7 (ต่อ)

ชนิดสินค้า	เหตุผลในการควบคุม
สินค้าอุตสาหกรรม	
22. น้ำตาลทราย ^{AL}	เพื่อให้การจำหน่ายน้ำตาลทรายไปยังต่างประเทศเป็นไปอย่างมีระเบียบเรียบร้อย เป็นผลดีต่อเศรษฐกิจและความมั่นคงของประเทศ และเพื่ออนุวัติตามข้อบังคับขององค์การน้ำตาลระหว่างประเทศ
23. ถ่านหิน	เพื่อประโยชน์แก่เศรษฐกิจของประเทศ
24. ปูนซีเมนต์	เพื่อป้องกันการขาดแคลนปูนซีเมนต์ในภาคใต้
25. ใย	เพื่อสงวนไว้ใช้ในประเทศและป้องกันการขาดแคลน
26. ด้าย ด้ายเทียม สิ่งทอและผลิตภัณฑ์สิ่งทอ	เพื่ออนุวัติตามข้อตกลงการค้าสิ่งทอระหว่างไทยกับประเทศคู่ค้า
27. ทองคำ	เพื่อความมั่นคงและเสถียรภาพทางเศรษฐกิจของประเทศ
28. เทวรูป	เพื่อป้องกันการลักและทำลายเทวรูปเพื่อส่งออก
29. พระพุทธรูป	เพื่อป้องกันการลักและทำลายพระพุทธรูปเพื่อส่งออก
30. น้ำมันเชื้อเพลิงและผลิตภัณฑ์ของน้ำมันเชื้อเพลิง	เพื่อ อนุวัติให้เป็นไปตามมติคณะมนตรีความมั่นคงแห่งสหประชาชาติ
31. ทราย	เพื่อเป็นการป้องกันการทำลายสภาพแวดล้อมธรรมชาติ
32. แร่ที่มีทรายเป็นส่วนประกอบ	เพื่อเป็นการป้องกันการทำลายสภาพแวดล้อมธรรมชาติ
สินค้าที่กำหนดมาตรการการจัดระเบียบส่งออก	
33. สินค้า (RE-EXPORT)	เพื่อให้เป็นไปตามที่ได้ให้คำรับรองที่ให้ไว้กับประเทศผู้ผลิตสินค้าหรือผู้ส่งออกสินค้ามายังประเทศไทย
34. ลำไย ^{AL}	เพื่อให้การส่งออกเป็นไปด้วยความเรียบร้อย และเป็นผลดีต่อเศรษฐกิจ
35. ทูเรียน ^{AL}	เพื่อให้การส่งออกเป็นไปด้วยความเรียบร้อย และเป็นผลดีต่อเศรษฐกิจ
36. กุ้ง ปลาหมึก และผลิตภัณฑ์ ^{AL}	เพื่อให้การส่งออกไปสหรัฐฯ และสหภาพยุโรปเป็นไปด้วยความเรียบร้อยและสอดคล้องกับเงื่อนไขที่ประเทศผู้นำเข้ากำหนด
37. ปลาทุนากระป๋อง ^{AL}	เพื่อให้การส่งออกเป็นไปด้วยความเรียบร้อย และเป็นผลดีต่อเศรษฐกิจ

ตารางที่ 2.7 (ต่อ)

ชนิดสินค้า	เหตุผลในการควบคุม
38. สินค้าประมงแช่เยือกแข็งหรือบรรจุภาชนะ อัดลม	เพื่ออำนวยความสะดวกทางการค้าระหว่างประเทศ
39. สินค้าสับปรดกระป๋องและน้ำสับปรด เข้มข้น ^{AL}	เพื่ออำนวยความสะดวกทางการค้าระหว่างประเทศ

หมายเหตุ : ^{AL} การออกใบอนุญาตส่งออกแบบอัตโนมัติ

^{NAL} การออกใบอนุญาตส่งออกแบบไม่อัตโนมัติ

ที่มา : กรมการค้าต่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์ (2540)

ตารางที่ 2.8 การคืนเงินภาษีอากรตามมาตรา 19 ทวิ และการชดเชยค่าภาษีอากร
สินค้าส่งออกระหว่างปี พ.ศ. 2537-2540

ปี	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)=(1)/(3)	(7)=(1)/(5)	(8)=(2)/(4)
2537	39,900.62	9,718.71	856,230	1,137,602	435,735	4.66	9.16	0.85
2538	37,319.21	9,766.03	1,052,876	1,406,310	561,191	3.54	6.65	0.69
2539	25,631.38	5,078.38	1,043,212	1,411,039	530,145	2.46	4.83	0.36
2540	30,009.03	3,932.71	1,310,928	1,806,932	552,467	2.29	5.43	0.22

หมายเหตุ : (1) คือ เงินคืนภาษีอากรตามมาตรา 19 ทวิ (หน่วย : ล้านบาท)

: (2) คือ เงินชดเชยค่าภาษีอากรสินค้าส่งออก (หน่วย : ล้านบาท)

: (3) คือ มูลค่าการส่งออกสินค้าอุตสาหกรรม (หน่วย : ล้านบาท)

: (4) คือ มูลค่าการส่งออกสินค้าทั้งหมด (หน่วย : ล้านบาท)

: (5) คือ มูลค่าการนำเข้าวัตถุดิบ (หน่วย : ล้านบาท)

: (6) คือ อัตราส่วนระหว่างเงินคืนภาษีอากรตามมาตรา 19 ทวิต่อมูลค่าการส่งออกสินค้าอุตสาหกรรม (หน่วย : ร้อยละ)

: (7) คือ อัตราส่วนระหว่างเงินคืนภาษีอากรตามมาตรา 19 ทวิต่อมูลค่าการนำเข้าวัตถุดิบ (หน่วย : ร้อยละ)

: (8) คือ อัตราส่วนระหว่างเงินชดเชยค่าภาษีอากรสินค้าส่งออกต่อมูลค่าการส่งออกสินค้าทั้งหมด (หน่วย : ร้อยละ)

ที่มา : (1) และ (2) จากกรมศุลกากร

: (3) (4) และ (5) จากกระทรวงพาณิชย์

: (6) (7) และ (8) จากการวิเคราะห์ในการศึกษา